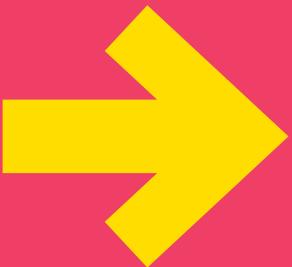

PRIRUČNIK ZA NASTAVNIKE I EDUKATORE

**OSNAŽIVANJE MЛАДИХ
О ТЕМАМА ОДРŽИВОГА
РАЗВОЈА И МИГРАЦИЈА**

**START
THE
CHANGE**

PRIRUČNIK ZA NASTAVNIKE I EDUKATORE

**OSNAŽIVANJE MLADIH
O TEMAMA ODRŽIVOGA
RAZVOJA I MIGRACIJA**

Uredništvo:

Marina Lovato Progettomonodo.mlal

U suradnji:

Amici dei Popoli (Italija), Amnesty International (Češka, Italija, Poljska, Slovenija, Slovačka), Udruga za rad s mladima Breza (Hrvatska), CISV (Italija), CZ-ART (Poljska), Highland One World (Škotska), Kate (Njemačka), Madre Coraje (Španjolska), Maisons Familiales Rurales (Francuska), Südwind Salzburg (Austrija)

Posebna zahvala:

Italo Fiorin, Educare all'Incontro e alla Solidarietà (EIS)

Dizajn

studiosupersantos.com

ISBN 978-953-58254-4-9

U Osijeku, rujan 2019.

Udruga za rad s mladima Breza, L. Jägera 12, 31 000 Osijek
www.breza.hr | e-mail: udruga.breza@gmail.com

Ova publikacija nastala je uz pomoć sredstava Europske unije i Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost ProgettoMondo Mlal organizacije i partnera i niti na koji način ne odražava stavove Europske unije.

Europska unija uz podršku Ureda za udruge Vlade RH**Partneri:**

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

Highland One World Global Learning Centre

Umwelt & Entwicklung

MADRE CORAJE

Südwind
Salzburg

progettomonodo.mlal

SADRŽAJ

NAŠI ZAJEDNIČKI IZAZOVI ZA ZAPOČETI PROMJENU	8
PRIRUČNIK ZA INSPIRACIJU: START THE CHANGE!	10
 1. DIO: RAZMIŠLJAJ	14
Obrazovni model <i>Start the Change</i> projekta	16
Pedagoški pristup učenju zalaganjem u zajednici	26
Participativne metodologije za osnaživanje mladih: vršnjački pristup	34
 2. DIO: NAUČI.....	42
Ciljevi održivog razvoja i migracije.....	44
Pričanje priča (storytelling)	82
ICT tehnologije u službi globalnog učenja	94
Iskustva globalnog Juga (Global South).....	94
Savjeti za nastavnike i edukatore: Kako se prilagoditi.....	100
 3. DIO: DJELUJ	102
Započnimo: primjeri aktivnosti za stvaranje promjena.....	104
Primjer obrazovne jedinice o ciljevima održivog razvoja i migracija	114
Dodatak: Kompetencije za globalno učenje	118

NAŠI ZAJEDNIČKI IZAZOVI ZA ZAPOČETI PROMJENU

Ljudska je pokretljivost ili mobilnost fenomen usko vezan uz povijest čovječanstva: od davnina ljudi su se kretali u potrazi za boljim životnim uvjetima u odnosu na okolnosti koje bi ostavljali za sobom. Diljem svijeta milijarde ljudi se iseljavalo na bliža ili udaljenija mjesta kako bi se "definitivno privremeno" nastanili na određenom mjestu trenutnog boravka.

U današnjem svijetu ljudske migracije imaju specifične karakteristike: zemlje podrijetla migracija su zemlje u razvoju, srednjeg životnog standarda; ljudi koji odluče migrirati nezadovoljni su svojim gospodarskim i socijalnim uvjetima. Ljudi napuštaju svoju zemlju zbog rata, sukoba, nasilja, siromaštva, nemogućnostima za rad kojima bi mogli osigurati osnovne potrebe za život; klimatske promjene često uzrokuju prirodne katastrofe i čine tlo neplodnim; ljudi bježe jer su potlačeni zbog svog etničkog ili vjerskog identiteta ili zato što su žene; neki su žrtve zlostavljanja i trpe nedostatak prava, slobode i demokracije. Međutim, dinamika ljudskih migracija je složena: izbjeglice, bježeći od ratova i katastrofa, većinom migriraju u susjedne zemlje koje su najčešće zemlje u razvoju, a samo mali postotak migrira u smjeru Europe ili Sjeverne Amerike. Takozvani ekonomski migranti, pojam koji podrazumijeva jasno izražene i široke motive, kreću se prema zemljama razvijenog gospodarstva, slijedeći jednostavnu logiku potražnje i ponude na tržištu rada u čijem slučaju su zemlja porijekla i zemlja dolaska međusobno funkcionalne. U konkretnom slučaju Europe postoji i izražena demografska potreba, prvenstveno zbog strukturnog smanjivanja broja stanovnika koje u narednim godinama predstavlja rizik za ekonomski sustav i javne proračune.

Ljudska pokretljivost ukorijenjena je u stvarnom transverzalnom razlogu: nejednakosti, ozbiljnom kršenju temeljnih ljudskih prava. Nejednakost između zemalja i zemljopisnih područja predstavlja strukturalni uzrok migracija pa je

migrant zapravo njegova personifikacija.

Ključna je riječ vodila za rad svjetske zajednice sljedećih nekoliko godina - održivost. Ona postaje cilj svih zemalja bez obzira jesu li one razvijene ili su zemlje u razvoju, gdje je načelo suodgovornosti u rješavanju globalnih problema način djelovanja, kako pojedinih država, tako i svih država zajedno.

Ciljevi održivog razvoja (engl.kratica SDG) uzimaju u obzir sve različite dimenzije održivosti: ekonomske, socijalne, ekološke i kulturne. Razvidno je da postizanje SDG-a u pojedinačnim zemljama doprinosi održivosti planeta kao cjeline. Također je jasno da početna pozicija Agende 2030, utemeljene na ekonomskim, društvenim pokazateljima i pokazateljima okoliša, predstavlja veliku neujednačenost između zemalja i zemljopisnih područja. Razlike u dohotku, očekivanom trajanju životnog vijeka, razvojnim mogućnostima među zemljama, duboke su i stoga neprihvatljive.

Cilj projekta *Start the change* je implementacija interventne strategije za poticanje građanskog aktivizma mladih vezanih uz globalne teme, povezujući fenomen migracije s Ciljevima održivog razvoja. Migracija također predstavlja odgovor na početno neslaganje između zemalja podrijetla i zemalja domaćina u svim varijablama koje izražava SDG.

Smatramo da bi se aktivizam mladih Europskog vezanih za SDG trebao ostvariti kroz implementaciju kritičkog razumijevanja najvidljivijih fenomena – migracija koje su u kolektivnoj svijesti Europe preuvjetljane prepostavkama i doživljajem 'opasnosti'. Vjerujemo da je ovaj pristup neophodan ne samo iz pedagoških razloga, već i zbog epistemološkog opravdanja: uči u dubinu pojava kako bismo ispravno razumjeli njihovu bit. Trebamo promicati svjestan i poticanjem aktivizam mladih te na taj način širiti sjeme tolerancije i poštovanja u društvu kao i njegovati načelo globalne odgovornosti kako bismo zajedničkim snagama postigli zajednički cilj održivosti.

Mario Mancini

predsjednik ProgettoMondo Mladi organizacije

PRIRUČNIK ZA INSPIRACIJU: START THE CHANGE

Ovaj priručnik ima za cilj unaprijediti teritorijalne obrazovne ponude vezane uz Ciljeve održivog razvoja (SDG) u 12 europskih zemalja kroz inovativni obrazovni model koji se može replicirati na globalno aktivno građanstvo mladih, te nastoji doprinijeti ispunjenju Agende 2030. za održivi razvoj s posebnim naglaskom na odnos između migracija i globalne nejednakosti.

Priručnik je napisan uz doprinos projektnih partnera, stručnjaka i predavača/edukatora, a svaki od njih je u projekt unio određenu perspektivu, ovisno o lokalnim uvjetima i vrsti organizacije kako bi se obuhvatio širok spektar tema. Njegova je namjena dati podršku nastavnicima i edukatorima u oblikovanju inovativnih didaktičkih aktivnosti i testiranju aktivnosti vezanih za usmjeravanje mladih na putu prema ulozi globalnog građana.

Prvi dio priručnika posvećen je opisu obrazovnog modela koji je predložen u projektu *Start the change*, a koji se bavi pedagoškim okvirom učenja zalažanjem u zajednici (engl. service learning), ciljevima održivog razvoja i migracijskim pitanjima. Može biti inspiracija za rad nastavnika, ali opisuje i korake za razvoj projekta temeljenog na učenju zalažanjem u zajednici (društveno korišnim učenjem). Participativne metodologije osnova su koja nastavnici uključuju u eksperimentiranje radi promicanja i osnaživanja mladih te se može provesti kroz istorazinske pristupe ili peer to peer pristup (vršnjački / suradnički pristup). Drugi dio odnosi se na produbljivanje znanja nastavnika i edukatora o sadržaju projekta: ciljevima održivoga razvoja i pitanjima migracija; pripovijedanju (storytelling) koje se može primjenjivati u razvoju kratkih filmskih scenarija (storylines) o temama iz *Start the Change* projekta. Obrazovne aktivnosti mogu se obogatiti korištenjem ICT tehnologija za promicanje globalnog učenja i uključivanjem znanja i iskustava globalnoga Juga (Global South) o našim pitanjima. Zbog razlika između školskih sustava i nacionalnih situacija, neke slike

pomažu sadržaj vodiča prilagoditi lokalnoj stvarnosti kako bi se mogle izvesti učinkovitije didaktičke aktivnosti.

Treći dio predstavlja primjer didaktičkih jedinica za pomoć nastavnicima i edukatorima u osmišljavanju i planiranju vlastitog didaktičkog projekta. Spremni smo započeti promjenu!

Gianni Cappellotto

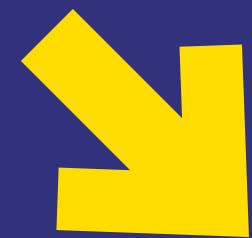
generalni koordinator projekta *Start the Change*

Madre Coraje: tim za globalno obrazovanje tijekom radionica o metodologiji rada. Španjolska, 2019.

1. DIO

RAZMIŠLJAJ

OBRAZOVNI MODEL START THE CHANGE PROJEKTA

*"Obrazovanje nam pruža duboko razumijevanje naše povezanosti kao građana globalne zajednice te međusobne povezanosti izazova s kojima se suočavamo".
Ban Ki Moon, generalni tajnik UN-a 2007.-2016.*

Nužno su nam potrebni otvoreni umovi koji su spremni na dijalog te imaju kritičko gledište o globalnim temama. Migracije se u europskim društвima percipiraju kao jedno od najsloženijih globalnih pitanja. Vrlo se često povezuje s "hitnim slučajem" i s "problemom", zaboravljujući da su migracije strukturalni fenomen povijesti i društva koji daju pozitivne doprinose zajednicama u kojima živimo. Samo se promicanjem novih perspektiva o migracijskim pitanjima možemo suočiti s izazovima koje je definirala međunarodna zajednica u postizanju 17 ciljeva održivog razvoja.

Ponajviše u našem suvremenom društву nije lako povećati broj aktivnih, odgovornih i kritičkih građana. Svatko ima i mora imati prostor u kojem može biti glavni protagonist promjena konteksta vlastitog života reflektirajući i ostvarujući ideju za biti globalnim građaninom. Koje su to obrazovne dimenzije u kojima je moguće prihvatiti taj izazov i potaknuti mlade ljude da se pouzdaju u svoju sposobnost da kao globalni građani mogu promijeniti svijet pružajući im korisne alate potrebne za provedbu i vježbu aktivizma?

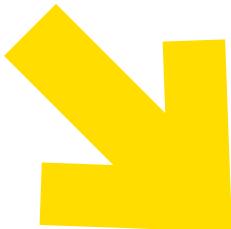
Projekt *Start the change* kreće od obrazovanja kroz koje se nastoji promovirati promjena nužna za suočavanje s globalnim izazovima, posebice onima koji se tiču veza između migracija i ciljeva održivoga razvoja (engl. SDG). Projekt nastoji promicati obrazovni model usmjeren na ostvarivanje konkretnih akcija koje predstavljaju novi način mišljenja kroz iskustvo aktivizma izvan formalnog obrazovnog sustava.

Suočavanjem s izazovima stvaranja ravnopravnog i otvorenog društva, projekt *Start the Change* nastoji izgraditi čvrste veze između školskog sustava i obrazovanja u zajednici jer se upravo u takvim situacijama stjeće iskustvo te generira znanje, svijest i kritičko mišljenje. Škole nisu samo mesta gdje su mladi prisutni, već su i mesta u kojima oni započinju izgradnju znanja i razvijaju aktivizam.

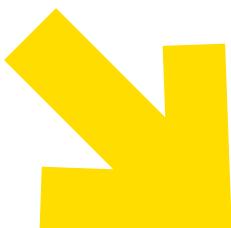
Skupina predstavnika MANTOCH na prosvjedu za ostvarovanje njihovih prava ispred Ministarstva obrazovanja. Lima, Peru, lipanj 2017. Arhiva Progettomondo.mlal

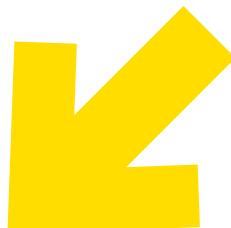
Najinovativniji element ovakvog modela nastaje stvaranjem mosta između škola i društva, znanja i aktivacije, između osobnih, lokalnih i globalnih dimenzijsa. Važni su elementi projekta *Start the Change*:

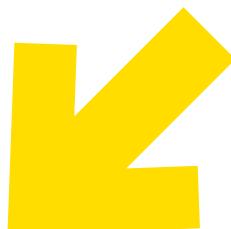
Podrška i promocija škola
u nastojanju razumijevanja
lokalnih izazova pod
globalnim povećalom

Promoviranje obrazovnog
prostora stvarajući kritičko
mišljenje, odupirući se
predrasudama i stvaranju
stereotipa vezanih uz
teme migracija

Promoviranje metodologija
koje potiču mlade na aktivno
sudjelovanje unutar
i izvan škole

Sinergije i partnerstava među
organizacijama, institucijama,
školama uključenih u teme
SDG-a i migracija

Promicanje zajedničke
odgovornosti
za globalna pitanja

Kamp mladih EU u Burkini Faso,
veljača 2014.

GLOBALNO GRAĐANSKO OBRAZOVANJE*

Što je to?

Termin globalno građanstvo odnosi se na osjećaj pripadnosti široj i zajedničkoj ljudskoj zajednici. Ono naglašava političku, ekonomsku, društvenu i kulturnu međuvisnost te povezanost lokalnog, nacionalnog i globalnog (UNESCO, Obrazovanje globalnog građanstva: Teme i ciljevi učenja, 2015.).

Načela:

Osnovne konceptualne dimenzije globalnog građanstva:

- **Kognitivna: GLAVA.** Za stjecanje znanja, razumijevanja i kritičkog mišljenja o globalnim, regionalnim, nacionalnim i lokalnim temama i međupovezanost zemalja i naroda.
- **Društveno-emocionalna: SRCE.** Razvoj osjećaja pripadanosti zajednici, dijeljenje vrijednosti i odgovornosti, suosjećanja, solidarnosti i poštivanje različitosti i raznolikosti.
- **Bihevioralna: RUKE.** Odgovorno i učinkovito djelovanje na lokalnim, nacionalnim i globalnim razinama za miran i održivi svijet.

Obrazovanje za globalno građanstvo nastoji biti **transformativno, izgraditi znanja, vještine, vrijednosti i stavove** (vidi Dodatak) potrebne za sudjelovanje u otvorenom i mirnom svijetu. Obrazovanje za globalno građanstvo prepostavlja višedimenzionalni pristup koji koristi koncepte i metodologije već primjenjene u drugim područjima, uključujući obrazovanje o ljudskim pravima, miru, održivom obrazovanju za razvoju te mu je namjera unaprijediti njihove zajedničke ciljeve.

* www.bit.ly/unescolearningobjectives

AKTIVIZAM MLADIH I GRAĐANSTVO

Što to znači?

Pojam građanstvo povezan je s demokracijom i demokratskim vrijednostima. Demokratska društva lakše će napredovati ako se sastoje od politički pismenih građana koji pozitivno doprinose političkom i javnom životu kao birači, članovi zajednice i informirani, aktivni građani. Potrebeni su nam građani za preuzimanje aktivne uloge građana u društvu koji su u stanju nositi se s izazovima društva i promjenama u okolišu, koji nisu samo informirani o problemima već su u stanju i djelovati na primjereno način. Jedan je od ciljeva građanskog obrazovanja razvijanje interesa učenika i njihovo zalaganje za sudjelovanje u aktivnostima koje doprinose pozitivnim promjenama. Aktivno građanstvo uključuje učenje o utjecajima na odluke, poboljšanja zajednica i zajedničkog rješavanja problema. Ono se može protumačiti na tri načina: kao **svijest** o razvoju osjećaja pripadnosti ili identiteta kako bi se osjećali dijelom globalne zajednice, kao **status** povezan s konceptom „nacionalnosti“, ali prije svega kao **iskustvo** - koncept za djelovanje i vježbanje kojime se pomaže u izgradnji svijeta koji želimo vidjeti.

Kako mlade razviti u aktivne građane?

Obrazovanje može imati važnu ulogu u izgradnji aktivnog civilnog društva pružajući prostor u kojem učenici mogu govoriti i odgovorno djelovati u svojoj zajednici - bilo u školi ili drugdje. Također, studenti mogu razviti znanja, vještine, vrijednosti i stavove koji su ključni za suočavanje sa zahtjevima sve više međusobno povezanog i međuvisnog svijeta. Nastavnici i edukatori mogu preuzeti ulogu u tome kao motivatori i moderatori. Mladi su snažni pokretači promjena, a educiranjem o aktivnom globalnom građanstvu uz pomoću participativnih metodologija, možemo pomoći učenicima prelaska iz razmišljanja u planiranje i sudjelovanja u smislenim akcijama.

EDUKACIJSKI PRIORITETI U HRVATSKOJ

Projekt Start the Change koristi inovativni pristup u razvoju mladih / učenika kao informiranih i aktivnih građana. Također, može pomoći školskom sustavu u ostvarenju hrvatskih obrazovnih prioriteta:

- Kvalitetno uređenje sustava obrazovanja kojime se promovira jednakost, socijalna kohezija i aktivno građanstvo
- Oblikovanje sustava unutar kojega se nesmetano razvijaju kreativnost i inovativnost svakoga pojedinca
- Relevantnost i visoka kvaliteta vještina i kompetencija za zapošljivost, inovativnost i aktivno građanstvo
- Inkluzivno obrazovanje, jednakost, nediskriminacija i građanske kompetencije
- Podrška edukatorima
- Inovativna i suvremena pedagogija i analitika učenja i poučavanja
- Održivo i efikasno ulaganje u obrazovanje – konceptualne promjene u pristupu učenja i poučavanja
- Mobilnost, migracije i europske vrijednosti
- Kvaliteta i izvrsnost obrazovanja

Korisne poveznice:

- UNESCO Global Citizenship - bit.ly/UnescoGC
- How good is our school? - bit.ly/selfevaluationscotgov
- OECD Global competencies - bit.ly/oecdgc
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, 2014: *Program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole, Zagreb*
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, 2018: *Prijedlog kurikuluma za međupredmetnu temu Građanski odgoj i obrazovanje za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj, Zagreb*
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, 2018: *Prijedlog kurikuluma za međupredmetnu temu Održivi razvoj za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj, Zagreb*
- Šalaj, Berto, 2015: *Novi program građanskog odgoja i obrazovanja u hrvatskim školama: početak ozbiljnog rada na razvoju demokratske političke kulture ili smokvin list ministarstva?*
- u: Ilišin, Vlasta, Gvozdanović, Anja i Potočnik, Dunja (ur.), Demokratski potencijal mladih u Hrvatskoj, Institut za društvena istraživanja, Zagreb: 241-268
- GENE, 2018: The state of Global Education in Europe

Amnesty International (fotografija: Richard Burton), Kakuma izbjeglički kamp, Kenija

PEDAGOŠKI PRISTUP UČENJU ZALAGANJEM U ZAJEDNICI

Italo Fiorin

Što je učenje zalaganjem u zajednici? *

Škole često učenicima pružaju iskustva o djelovanju kao odgovor na pitanja koja se smatraju žurnim. Iako ta iskustva općenito imaju obrazovnu vrijednost, ona često nisu u potpunosti integrirana u nastavni plan i program (kurikulum). Učenje zalaganjem u zajednici povezuje smisleno učenje kroz djelovanje u zajednici i učenje u učionici. Takvo je učenje vrlo popularno u Sjedinjenim Američkim Državama i Latinskoj Americi (engl. naziv service learning) i sve više razvija se i u Europi.

O čemu se zapravo radi?

Na granici između Barcelone i Hospitaleta postoji vrtić čiji su zidovi ukrašeni muralima inspirirani slikarom Miròm. Te zidne slike pričaju priču koju je dobro čuti. Sve počinje kada profesor sa susjednog umjetničkog instituta predloži učenicima da oslikaju bijele zidove novoizgrađenog vrtića koje učenici

* model o kojemu govorimo razvijen je u Sjedinjenim Američkim Državama i poznat pod nazivom service-learning, Sigmon i Ramsey 1967. U hrvatskoj se literatura rijetko pišalo o ovome modelu iskustvenoga učenja tako da ne postoji konsenzus oko prijevoda termina. Ovim se područjem aktivno bavi Mikelić Preradović (2009.) koja rabi termin društveno korisno učenje. Osim što temelji odabira ovog jezičnog rješenja (prijevoda) nisu objašnjeni, iz perspektive samoga modela puno je važnije što i dalje ostaje nepoznanica gdje se i na koji način odvija proces učenja." (Ćulum, B., Ledić, J. 2010: Učenje zalaganjem u zajednici – integracija visokoškolske nastave i zajednice u procesu obrazovanja društveno odgovornih i aktivnih građana, U: Rev.soc.polit., god.17, br.1, str.71-88). S ciljem doprinosa pojmovnoj analizi, autorice Bojana Ćulum i Jasminka Ledić (Filozofski fakultet u Rijeci), predlažu u znanstvenom diskursu koristiti termin učenje zalaganjem u zajednici (ibd: str.75) za što se odlučilo i uredništvo ovoga priručnika iz Hrvatske zbog dobne skupine ciljanih korisnika u projektu koja se kreće između 15 i 24 godine te radi jasnijeg pojmovno-terminološkoga određenja.

viđaju svaki dan dok se bezvoljno voze u školu. To je bila skupina učenika u nepovoljnem položaju koji nisu smatrali da njihova škola/fakultet nešto vrijedi, marginalizirani mladi ljudi iz predgrađa u kojem život nije jednostavan. Zidovi su savršeno mjesto za učenike koji svoj bijes i frustraciju mogu izraziti grafitima. Učenici su se složili to prihvatiti kao projekt, a zaklada Mirò bila je zadužena za obuku mlađih u umjetnosti zidnog slikarstva. Nakon treninga odlaze u vrtić. Svaki učenik u društvu je dvoje djece i pomoćnika. Tijekom interakcije s djecom moraju se ponašati pristojno kako bi i djeci bili dobar primjer. U očima predškolaca djeca starije dobi postaju superjunaci koji mogu prekrasno slikati.

Kada je posao bio obavljen, gradonačelnik ih je nagradio te su dobili priznanje da su građani koji su svoje susjedstvo učinili još lijepšim. Oni, marginalizirani, koji se dosađuju, delikventi, postali su dobar primjer građana.

Ono što su iskusili učenici Hospitaleta i što vrijedi i za druge učenike različitih škola i različitih godišta u različitim dijelovima svijeta, pedagoški je pristup naziva service learning/aprendizaje y servicio solidario/ active learning in the community/demokratie lernen & leben/društveno korisno učenje/zalaganjem u zajednici i dr. Ovaj je pristup nastao prije nekoliko desetljeća u Sjedinjenim Američkim Državama. Pedagozi poput Johna Deweya i Paula Freirea dali su filozofski temelj za preispitivanje obrazovanja, dok su društveni aktivisti poput Martina Luthera Kinga dali inspiraciju za aktivno građanstvo. Učenje zalaganjem u zajednici je pedagoški model koji povezuje smislene usluge u zajednici s učenjem u učionici. Koriste se aktivne i participativne metodologije za pružanje bogatih iskustvenih prilika za učenje učenika i dragocjene usluge za škole i lokalne zajednice. Razvijaju znanje učenika i razumijevanje pitanja (glava), vrijednosti i stavove (srce) i vještine djelovanja (ruke). Osnaživanje učenika za socijalne potrebe daje važnu poruku: usluga nije jednosmjerni put onih koji je nude onima koji je primaju. To nije dobročinstvo ili ovisnost o dobrobiti, već oblik međusobne pomoći u kojem se daje, ali i prima, ne samo u smislu osobnog zadovoljstva, već i radi učenja.

Standardi kvalitete učenja zalaganjem u zajednici

Učenje zalaganjem u zajednici fleksibilan je pristup koji se lako prilagođava različitim razinama zajednice i škole te nastavnim ciljevima. Unatoč velikoj raznolikosti iskustava koja reflektiraju različite kulturološke kontekste, postoje zajednički elementi koji karakteriziraju učenje zalaganjem u zajednici:

- Poduzeta akcija mora se odnositi na potrebe prisutne u zajednici,

a ono što se radi ne radi se samo s članovima zajednice u kojoj se radnja odvija. Drugim riječima, to nije dobročinstvo ili ovisnost o dobrobiti

- Učenici aktivno sudjeluju u svim fazama projekta - od njegovog početka do evaluacije
- Poduzeta akcija nije povezana s onim što učenici uče u školi, već je u potpunosti integrirana u nastavni plan i program i stvara bogatija i smislenija iskustva učenja koja ostaju i traju
- Učenje zalaganjem u zajednici otvoreno je za suradnju s mnogim dionicima poput roditelja, lokalnih nevladinih organizacija i grupa u zajednici. Poticanje suradnje i umrežavanja
- Iskustvo je dokumentirano, a alati za samoevaluaciju koriste se za promišljanje procesa i rezultata kako bi vidjeli što je postignuto. Razmišljanje o učenju izuzetno je važno za obrazovni potencijal projekta.

Na ovaj način, solidarnost/aktivno građanstvo nije nešto što se uči u učionicama ili se ne primjenjuje u životu već, obrnuto, ono što je usredotočeno na izvannastavno iskustvo učenika, ali nije povezano s njihovim akademskim učenjem. Učenje zalaganjem u zajednici dopušta nam smanjiti udaljenosti: onu između akademskog učenja i stvarnog života te onu između nametnutih vrijednosti i onih kojima sami svjedočimo.

Osobna iskaznica učenja zalaganjem u zajednici

S ciljem sažimanja obilježja, metodologija učenja zalaganjem u zajednici, predstavljena je kao:

- **Kurikularna** - koristi se kao strategija učenja za postizanje ciljeva učenja.
- **Orijentirana istraživanju** - studenti identificiraju problem ili potrebu, a zatim identificiraju aktivnost za njegovo rješavanje.
- **Usmjerna na vještine** - učenici razvijaju i testiraju svoja znanja i vještine rješavanjem stvarnih životnih problema u zajednici.
- **Interdisciplinarna** - većina problema je složena pa su za pronalazak rješenja potrebna različita područja znanja i razumijevanja.
- **Orijentirana na smisleno učenje** - ostvaruje se veći utjecaj kada je projekt vezan uz učenje i pruža odgovore na individualne motivacije učenika.
- **Suradnička** - dizajn i provedba projekata učenja zalaganjem u zajednici uključuje grupu razreda koja postaje zajednica koja uči.

Osobno opredjeljenje je neophodno za uspjeh grupe.

- **Participativna** - to nije ovisnost o dobrobiti ili dobročinstvo, već suradnja s ciljanom 'publikom' koja je ravnopravno uključena u partnerstvo. Ne ostvaruju pomoć, već su sami sebi izvor za rast učenika.
- **Usmjerena prema društvenoj odgovornosti** - škola nije odvojena od društva, ali uključuje specifičnu društvenu odgovornost. Učenje zalaganjem u zajednici omogućava izravni doživljaj inicijativa aktivnog građanstva.
- **Transformativna** - društvena odgovornost postaje opredjeljenje za poboljšanje. Poboljšanje je prije svega osobno. Riječ je o učeniku koji djeluje zajedno sa zajednicom, ali na društveni način čime se mnogima poboljšava stvarni život.

Faze projekata učenja zalaganjem u zajednici

Projekti učenja zalaganjem u zajednici su kurikularni pa se u potpunosti uključuju u podučavanje i učenje. Projekti ne trebaju slijediti krutu strukturu, ali postoje neki čimbenici koji ih karakteriziraju. Visoka škola o učenju zalaganjem u zajednici Educare all'incontro e alla solidarietà, pružila je koristan okvir jer naglašava glavne korake razvoja strukture projekta i njihov značaj.

OBLIKOVANJE PROJEKTA		PLANIRANJE I PROVEDBA	
Obrazloženje projekta	Zašto smatrate važnim raditi na odabranoj temi/problemu?	Identifikacija problema/potrebe	S obzirom da su ovi projekti usmjereni na rješavanje problema u društvenom i kulturnom kontekstu, važno je poticati progresivnu identifikaciju problema/potrebe kojom se želimo baviti.
Opis konteksta u kojem se odvija intervencija	U kojem će se zemljopisnom, društvenom i kulturnom kontekstu projekt provoditi? Opis također može uključivati nematerijalne pojmove poput odnosa, predrasuda i sl.	Ciljevi projekta	Kome je namijenjena akcija/aktivnost?
Gradanske kompetencije	Koje će se ključne kompetencije za globalno građanstvo razviti? Znanje i razumijevanje - glava Vrijednosti i stavovi - srce Vještine - ruka Školski predmeti su alati za obuku i nastavljaju razvijati šire kompetencije koje se obično nazivaju ključnim sposobnostima ili vještinama građanstva.	Faze implementacije projekta/zaključak	Koje su glavne faze projekta? Koje su metodologije kroz koje se razvijaju različite faze projekta? Kako projekt završava? Koju korist imaju sudionici?
Ciljevi učenja	Koji su očekivani rezultati u odnosu na različite predmete uključenih u projekt, s posebnim osvrtom na znanja, vještine i specifične ciljeve školskog programa u pojedinim disciplinama?	Praćenje i evaluacija provedbe projekta	Jesu li postignuti ciljevi usluge? Kako se to može potvrditi? Jesu li ciljane skupine zadovoljne?
Ciljevi usluge	Koji su očekivani rezultati u smislu učenja o građanstvu (prosocijalnost, oblikovanje svijesti, društvena odgovornost, solidarnost)?	Evaluacija i samoprocjena učenja	Jesu li postignuti ciljevi učenja? Kako se to može potvrditi? Važno je da se učenik osvrne na obrazovne puteve i nauči samostalno procjenjivati. Kako reagirati na tu potrebu?
Školski predmet (integracija u školski kurikul)	Koji su školski predmeti uključeni u projekt?		
Uključenost učenika	Koji su načini uključivanja učenika u problem koji se rješava? Kako se potiču na vodeću ulogu?		

Pedagoška revolucija

Škole posvećene obrazovanju koje promiču vrijednosti aktivnog građanstva mogu naći u prijedlogu učenja zalaganjem u zajednici vrlo zanimljivu pedagošku i didaktičku referencu koja može koristiti najbolje indikatore koji se danas predlažu nastavnicima usmjeravajući ih prema razvoju prosocijalne dimenzije i aktivnog građanstva. Međutim, važno je napomenuti da učenje zalaganjem u zajednici nije prijedlog za obogaćivanje nastavnog plana i programa, već ponovno promišljanje i preispitivanje kurikula. To nije nešto što je dodano uobičajenoj praksi poučavanja niti nova metoda učenja. To je mnogo više - pedagoški pristup koji vodi do ponovnog promišljanja sadržaja i metoda u skladu s logikom transformacijskog poboljšanja stvarnosti. S tog stajališta to se ne može smatrati inovacijom, već revolucijom: promjenom paradigme.

Izvori:

Fiorin I. (ed), 2016. *Oltre l'aula. La pedagogia del Service Learning*,

Mondadori, Milano

Italo Fiorin je direktor Visoke škole za obuku *Educare all'incontro*

e alla Solidarietà LUMSA Sveučilišta u Rimu, Italija

Skupina predstavnika MANTHOC na prosvjedu za ostvarivanje njihovih prava ispred Ministarstva obrazovanja (Lima, Peru, lipanj 2017.)

Djeca i mladi MANTHOC-a tijekom Nacionalne skupštine (Villa El Salvador, Lima, Peru, siječanj 2017.)

PARTICIPATIVNE METODOLOGIJE ZA OSNAŽIVANJE MLADIH: VRŠNJAČKI PRISTUP

Uvod

Participativne metodologije ili metodologije sudjelovanja nalaze se u središtu globalnog obrazovanja o građanstvu i stvaraju prilike za razvijanje učinkovite komunikacije, kritičke analize, dubinskog ispitivanja i zajedničkog rješavanja problema. Te metodologije imaju za cilj uključiti, motivirati i nadahnuti sudionike pružajući im alate potrebne za pokretanje promjena; kako bi mogli informirano i promišljeno djelovati o pojedinom pitanju.

Metodologije sudjelovanja sastavni su dio obrazovnog modela *Start the Change* projekta u promicanju aktivnog građanstva mladih. U kontekstu ovoga priručnika, vršnjačko ili suradničko obrazovanje/eduakacija (engl. peer education) proces je kojim motivirani mladi realiziraju obrazovne aktivnosti i razmjenjuju informacije i iskustva s vršnjacima što dovodi do promjena u znanju, stavovima, vrijednostima ili ponašanju svojih vršnjaka.

Vršnjak/suradnik je netko tko ima jednak položaj s drugom osobom s obzirom na dob, pozadinu, socijalni status i interes. Vršnjaci imaju važnu ulogu u psihosocijalnom razvoju adolescenata. Oni pružaju mogućnosti za osobne odnose, društveno ponašanje i osjećaj pripadnosti društvenoj skupini.

Istraživanja sugeriraju da je vjerojatnije da će adolescenti izmijeniti svoje ponašanje i stavove ako dobiju poruku vršnjaka koji se suočavaju sa sličnim problemima i pritiscima (Wye i sur., 2006). Grupa vršnjaka mladih ima ogroman utjecaj na njihove stavove i ponašanje, a vršnjačka edukacija na pozitivan način utječe na vršnjake. Obrazovanje vršnjaka može se odvijati u malim

skupinama u različitim formalnim i neformalnim okruženjima, poput škola, klubova ili gdje god se okupljaju mladi. Interaktivne tehnike koje se koriste u vršnjačkom obrazovanju mogu uključivati prezentacije u malim grupama, igre uloga, razmjene ideja, rasprave u malim grupama, studije slučaja, kvizove i dr.

Zašto se vršnjačko/suradničko obrazovanje smatra korisnim?

- Veliki utjecaj polazi od društvene razine do pojedinca
- Veća je vjerojatnost da će osobe promijeniti ponašanje ili stavove jer subjektivno vjeruju prosudbi bliskih, pouzdanih vršnjaka/suradnika
- Vršnjaci/suradnici informacije prenose učinkovitije, posebice o pitanjima koja su kulturno osjetljiva ili tabuizirana
- Obrazovanje vršnjaka/suradnika doprinosi održivosti i učinkovitosti programa
- To je način osnaživanja mladih. Nudi im mogućnost sudjelovati u aktivnostima koje ih se tiču i na koje mogu utjecati, a događaju se oko njih
- Vršnjaci/suradnici mogu naučiti nove vještine, steći praktično iskustvo i biti svjesni novih mogućnosti

ŠTO MOŽETE UČINITI KAO NASTAVNIK/ EDUKATOR?

- Budite pokretač aktivizma mladih: mladi ljudi mogu nastaviti svoju uključenost izvan školskog ili nastavnog vremena s mladim voditeljima *Start the change* projekta: niste sami!
- Uključivanje metodologija participacije u vaše podučavanje i učenje pomoći će razvoju mladih kao aktivnih građana
- Učenicima koji su zainteresirani za pitanja koja istražujete u učionici mogu se pružiti prilike za širenje svijesti među vršnjacima
- Krenite od interesa mladih za pitanja projekta
- Motivirajte učenike/studente radi njihove aktivne i vodeće uloge u projektu
- Stvorite veze između škole/a i lokalne/ih zajednice/a
- Na kraju predavanja/izlaganja o ovoj temi, zamolite učenike/studente da u školi organiziraju inicijativu za podizanje svijesti među vršnjacima o problemima koje istražujete

Ljestvica participacije ili sudjelovanja (engl. *ladder of participation*) predstavljaju model Rogera A. Harta (1992.) koji identificira osam razina sudjelovanja mladih u projektima. Ova ljestvica može se koristiti za pobliže razmišljanje o prirodi i svrsi sudjelovanja mladih u projektima.

Model ljestvica participacije koje je razvio Roger A. Hart

POVEĆANJE RAZINE SUDJELOVANJA

8	Inicijativa/akcija mladih, odluke donesene u partnerstvu s odraslim osobama
7	Inicijativa/akcija i vodstvo mladih
6	Inicijativa/akcija odraslih, zajedničke odluke
5	Odrasli donose odluke, mlađi se savjetuju i informiraju
4	Mlađim ljudima dodijeljeni su zadaci te su informirani kako i zašto su uključeni u projekt

RAZINE SUDJELOVANJA

3	Simbolička participacija - mlađi malo ili nimalo imaju utjecaj na njihove aktivnosti
2	Dekoracija - mlađi pomažu u implementaciji inicijative/akcije odraslih
1	Manipulacija - odrasli mlađima daju potporu za izvedbu projekata i pretvaraju se da su postignuti rezultati nadahnuća mlađih

Savjeti za ne zaboraviti...

1. Dobro vršnjačko/suradničko obrazovanje uključuje mlađe i odrasle koji rade zajedno kako bi postigli ciljeve programa. Za sveukupni uspjeh programa ključno je izgraditi učinkovito i pošteno partnerstvo između mladih i odraslih: ono u kojem svatko ima priliku davati prijedloge i donositi odluke i u kojem se takav doprinos prepoznaće i vrednuje.

Kako možete započeti promjenu?

- Ophodite se prema mladima na način da znaju da ih poštujete i da im vjerujete u njihovu doprinosu
- Važno je prepoznati da i mlađi i odrasli imaju sposobnosti, snage i iskustvo te da učenici/studenti imaju jednak glas u odlučivanju
- Prihvativte, ohrabrite i potvrdite obostrane doprinose i shvaćanja
- Postavite jasne ciljeve partnerstva kako bi svi sudionici projekta razumjeli svoje uloge i odgovornosti
- Pokušajte što više uključiti mlađe u proces donošenja odluka
- Omogućite izgradnju kapaciteta i trening tako da su svi sudionici dobro pripremljeni, primjerice u komunikaciji, vodstvu, sposobnostima asertivnosti, suradničkom radu, radu s mladima ili odraslima, intervjuirajući ih itd.
- Imajući na umu zajednički cilj, možete pomoći u rješavanju sukoba koji proizlaze iz različitih stilova komunikacije
- Neka mlađi budu uključeni u planiranje i osigurajte da im vrijeme sastanka bude dostupno svima
- Razmišljajte o budućnosti nakon projekta - gdje bi sudionici mogli koristiti svoje novo stečene vještine

2. Istraživanje interesa mlađih oko teme migracija i SDG-a osigurat će da se vršnjačka edukacija provodi na pravom putu.

Kako možete započeti promjenu?

- Neformalne rasprave. Samo kroz slušanje mlađih i prijateljske razgovore s njima mogu nastati iskreni odgovori i mišljenja o stvarima o kojima žele razgovarati, a ne o stvarima o kojima su pitani
- Upitnici sa 6-10 pitanja. Pokušajte ne imati previše otvorenih pitanja jer ih ljudi tada preskaču
- Metoda fokus grupe. Mlađi se mogu osjećati ugodnije i sigurnije ako razgovaraju o temama u grupi svojih vršnjaka. Ova metoda daje raznolik raspon mišljenja, razmišljanja i prijedloga.

3. Objašnjenjem prednosti i mogućnosti koje mogu dobiti sudjelujući u projektu pomoći će motivirati mlađe na uključivanje. Stvaranjem prijateljskoga ozračja i odnosa podrške među svima, mlađi će se u grupi osjećati ugodnije.

Kako možete započeti promjenu?

- Promovirajte svoju namjeru uključivanja mlađih putem plakata i školske web stranice te im tijekom nastave, u školi, klubu predstavite prilike koje im se nude
- Svi koji su zainteresirani i motivirani sudjelovati u projektu trebali bi imati za to i priliku

4. Mlađi moraju imati priliku usavršavati se kada su im potrebne nove vještine. Osposobljavanje vršnjaka može obuhvaćati određene teme kao što su:

- Status i potrebe ciljne skupine (njihova pozadina, socijalne karakteristike, razina obrazovanja itd.)
- Razvijanje prezentacijskih i komunikacijskih vještina (važno je imati sposobnosti govoriti o temama poput migracija ili SDG-a s određenom razinom kompetencija, a istovremeno biti dovoljno dostupan da ih drugi kolege razumiju)
- Modeli i metode edukacije ciljne skupine koje bi mlađi mogli koristiti nakon treninga
- Peer to peer (vršnjačka podrška) i team building (osnaživanje tima) - to se može postizati uz pomoć Facebooka ili drugih društvenih grupa/medija ili korištenjem e-pošte, redovnih Skype sastanaka ili osobnih sastanaka
- Razvoj samopouzdanja (imati dovoljno samopouzdanja bez problema komunicirati o tim temama s vršnjacima i biti spreman suočiti se s nekim mogućim izazovnim situacijama koje bi se mogle dogoditi tijekom radionica ili prezentacija)
- Evaluacija (ako se mlađi osjećaju dovoljno osnaženi i samopouzdani za širenje svijesti među drugima i za promjenu svojega pristupa na temelju povratnih informacija i preporuka vršnjaka)

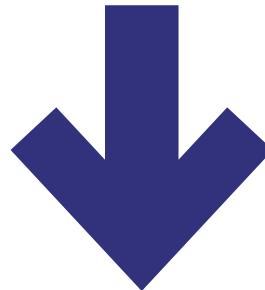
Kako možete započeti promjenu?

- Aktivno uključite svoje učenike/studente u jedinice rada koje predajete u nastavi i motivirajte ih za održavanje neke sesije sa svojim kolegama
- Ostanite u kontaktu s timom na projektu *Start the Change* jer će se sudjelovanje mlađih nastaviti izvan škole

5. Evaluacija bi trebala biti sustavna i odvijati se redovito.

Kako možete započeti promjenu:

- Uključite svoje učenike/studente u posebne sesije za evaluaciju (npr. samopromišljanje i grupna refleksija, sastanci, online dnevnik nakon svake aktivnosti vršnjaka, anketa nakon svake aktivnosti, upitnik prije aktivnosti). Ne zaboravite da mladi imaju mogućnost nastaviti svoj angažman izvan sustava.

KORISNE POVEZNICE

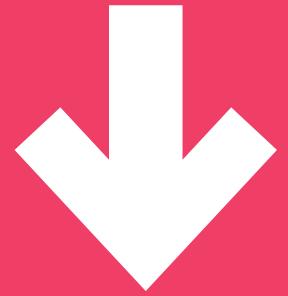
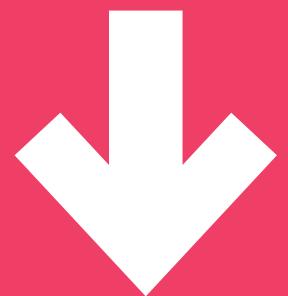
- The Peer Education Toolkit designed to help program managers and master trainers of peer educators: <http://www.unfpa.org/resources/peer-education-toolkit>
- Peer education resources for implementing or supporting a peer education programs in communities: <http://www.advocatesforyouth.org/workingwithyouth/43?task=view>
- The MY-Per Toolkit supporting implementation and evaluation peer-based programs for young people using good practice guidelines: <http://mypeer.org.au/>
- Training manuals: <http://www.y-peer.org/resources/training-manuals/>
- Sources for the practice of youth-adult partnership: http://actforyouth.net/youth_development/engagement/partnerships.cfm

IZVORI:

- Bandura, A. , 1977: Social Learning Theory. New York, General Learning Press
- Fishbein, M.A. et Ajzen, I., 1975: Belief, attitude, intention and behavior: an introduction to theory and research, Reading, MA, Addison Wesley
- Freire, P. , 197: Pedagogy of the oppressed. Harmondsworth. Penguin
- Hart, R. A., 1992: Children's Participation: From Tokenism to Citizenship. U: Innocenti Essay no. 4, UNICEF International Child Development Centre, Florence (available online at <https://www.unicef-irc.org/publications/100>)
- Kolb, D. A., & Fry, R. E. , 1974: Toward an applied theory of experiential learning. MIT Alfred P. Sloan School of Management
- Lewis, L.H. & Williams, C.J. , 1994: In Jackson, L. & Caffarella, R.S. (Eds.). Experiential Learning: A New Approach (p. 5-16). San Francisco: Jossey-Bass
- Recommendations for Peer-to-peer in youth information work: WHAT? WHY? HOW? (2015) Creativitas (available online at http://www.creativitas.lt/wp-content/uploads/2015/10/creativitas_trebuchet-1.pdf)
- Rogers, Everett M., 2003: Diffusion of innovations. 5th ed. New York: Free Press
- Training of trainers manual youth peer education toolkit. (2005) New York, NY [etc.]: [United nations population fund (UNFPA) [etc.]
- Wye SQ, Madden A, Poeder F, McGuckin S, Shying K., 2006: A framework for peer education by drug-user organizations. Australia, str.5-39

2. DIO

NAUČI

CILJEVI ODRŽIVOG RAZVOJA I MIGRACIJE

Što je Agenda 2030?

Agendu za održivi razvoj do 2030. godine usvojilo je 2015. godine 193 zemalja članica UN-a, postavivši 17 razvojnih ciljeva i 169 povezanih ciljeva kako bi se izgradio globalni okvir za razvoj. Vrijednost Agende 2030 je njezina univerzalnost, složenost i vizija u preobrazbi svijeta. Potiče nas poduzimati odvažne korake za promjene koje su hitno potrebne radi usmjeravanja svijeta na održiv i prilagodljiv put.

Svrha je Agende i Ciljeva održivog razvoja tijekom sjedećega desetljeća poduzimati inicijative/akcije prema suzbijanju siromaštva i gladi štiteći planet i osiguravajući da svi uživaju mir i prosperitet. Ciljevi su u službi partnerstava i pragmatičnosti kako bi unaprijedili život na održivi način – za našu djecu i buduće generacije koje dolaze.

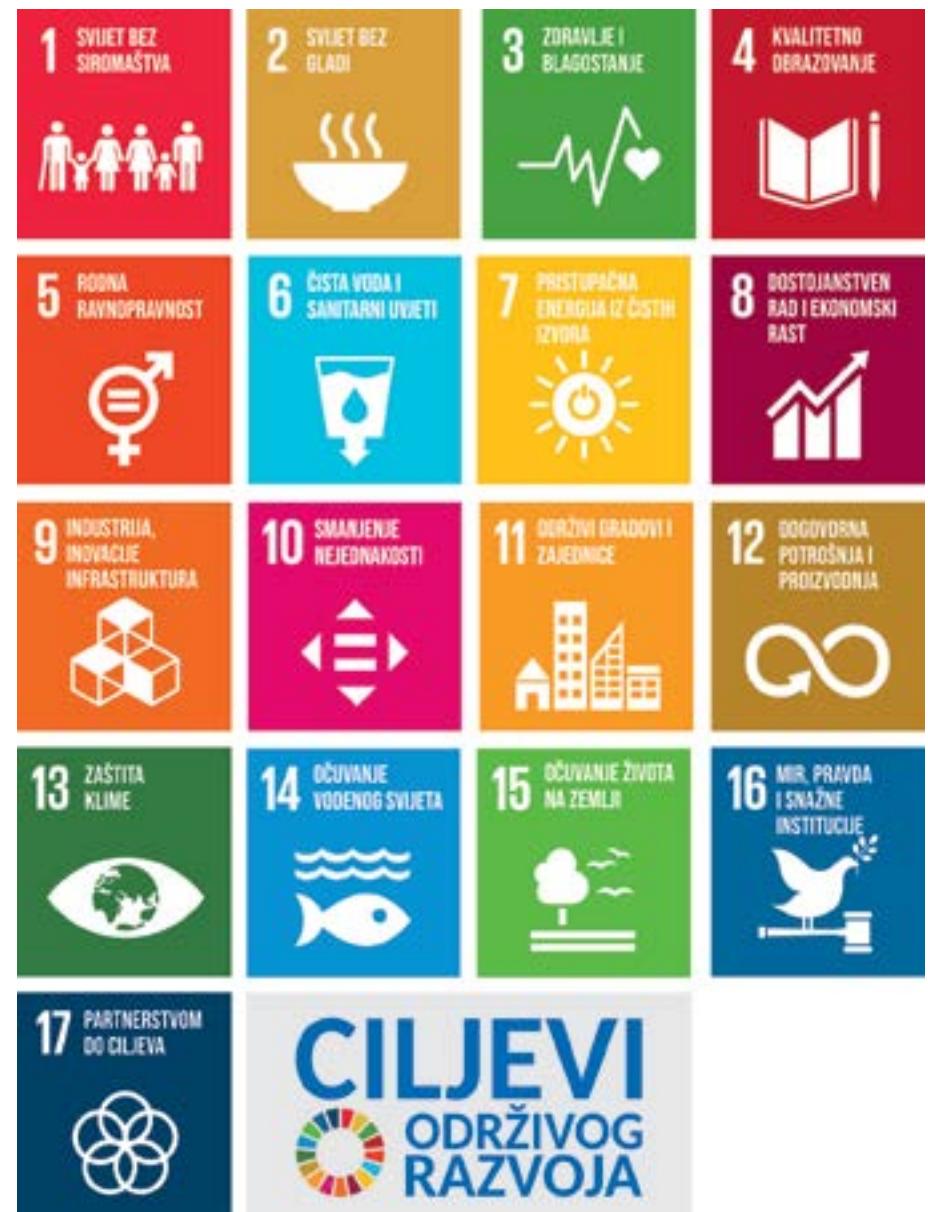
Agenda 2030 utjelovljuje sljedeća temeljna načela:

1. Univerzalnost: Agenda je opsežna i univerzalna te obvezuje sve zemlje. Primjenjiva je diljem svijeta – za vlade, poduzeća i civilno društvo – u svim kontekstima i kontinuirano. Ciljevi održivoga razvoja pozivaju na djelovanje svih zemalja siromašnih, bogatih i srednjih zarada kako bi promicali prosperitet i štitile planet.

2. Nikoga ne ostavljati iza sebe: Agenda 2030 nastoji pružiti korist svim ljudima i obvezuje se da nikoga ne ostavlja, dopire do svih ljudi u potrebi i lišenih slobode.

3. Međupovezanost i nedjeljivost: Agenda počiva na međupovezanosti i nevidljivoj prirodi svojih 17 ciljeva. Često ključ uspjeha jednog cilja obuhvaća rješavanje problema povezanih s drugim. Ključno je uzimati ih u svojoj cjelovitosti.

4. Partnerstva dionika: Agenda 2030 poziva na uspostavljanje partnerstva s više dionika radi mobilnosti i dijeljenje znanja, stručnosti, tehnologije i finansijskih resursa kako bi podržali postignuća Ciljeva održivoga razvoja u svim zemljama.

→ **CILJ 1: Kraj siromaštva svuda i u svim njegovim oblicima**

Osiguravanje podrške svim dijelovima svijeta koja im je potrebna kako bi se izvukli iz siromaštva, u svim njegovim pojavnim oblicima, suština je održivog razvoja. Iako je od 2000. godine globalna stopa ekstremnog siromaštva smanjena za više od polovice, potrebni su intenzivni napori za jačanje dohotka, ublažavanje patnje i jačanje otpornosti onih koji su još uvijek osiromašeni, osobito u subsaharskoj Africi. Sustave socijalne zaštite potrebno je proširiti i smanjiti rizik za zemlje podložne katastrofama koje su uglavnom među najsramašnjim svjetskim zemljama.

→ **CILJ 2: Zaustaviti glad, uspostaviti sigurnost hrane i poboljšanje prehrane te promocija održive poljoprivrede**

Borba protiv gladi ne može se riješiti samo povećanjem proizvodnje hrane. Dobro funkcioniрајућa tržišta, povećani prihodi za poljoprivrednike malih gospodarstava, jednak pristup tehnologiji i zemljištu i dodatna ulaganja, imaju važnu ulogu u stvaranju živog i produktivnog poljoprivrednog sektora koji izgrađuje sigurnost hrane.

→ **CILJ 3: Osigurati zdrav život i promovirati blagostanje za sve dobne skupine**

U proteklih 15 godina reproduktivno se zdravlje majki i djece znatno poboljšalo. Učestalost zaraznih bolesti se smanjila kao i prerana smrt. Zdravstvene usluge su poboljšane, ali kako bi se ispunili ciljevi do 2030. godine, te je intervencije potrebno proširiti, posebice u regijama s najvećim bremenom bolesti.

→ **CILJ 4: Osigurati inkluzivno i kvalitetno obrazovanje i promicati cjeoživotno učenje**

Unatoč značajnom napretku u upisu u škole, milijuni djece ostaju izvan škole, posebice tamo gdje obrazovni sustavi teže održati rast broja stanovnika. Čak i kad se upiše više djece, mnogi ne stječu osnovne vještine. Kvalitetno obrazovanje otežava nedostatak sposobljenih nastavnika i odgovarajućih školskih sadržaja. Za postizanje ovog cilja potrebni su intenzivniji napor (ponajviše u podsaharskoj Africi i južnoj Aziji), usmjereni na ranjive skupine stanovništva, osobe s invaliditetom, starosjedioce, izbjeglice i siromašne u ruralnim zajednicama.

→ **CILJ 5: Postići rodnu ravnopravnost i osnažiti sve žene i djevojke**

Rodna nejednakost rasprostranjena je diljem svijeta uskraćujući ženama i djevojčicama osnovna prava i mogućnosti. Postizanje rodne ravnopravnosti i osnaživanje žena i djevojčica zahtijevat će energičnije napore, uključujući zakonske okvire za suzbijanje duboko ukorijenjene spolne diskriminacije koja je često rezultat patrijarhalnih stavova i srodnih društvenih normi.

→ **CILJ 6: Osigurati pristup vodi i sanitarnim sredstvima**

Održivi vodni resursi od presudne su važnosti za zdravlje ljudi, održivost okoliša i ekonomski prosperitet. Trenutno je više od 2 milijarde ljudi pod tzv. vodenim stresom koji će se samo povećavati s rastom stanovništva i učincima klimatskih promjena. Ispunjavanje cilja univerzalnog pristupa pitkoj vodi, sanitarnim uređajima i postizanju higijenskih uvjeta, ključno je za daljnji napredak u zdravstvu, obrazovanju i iskorjenjivanju siromaštva.

→ **CILJ 7: Osigurati dostupnost i pristupačnost pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji**

To zahtjeva proširenje pristupa električnoj energiji i čistih goriva i tehnologija za kuhanje kao i poboljšanje energetske učinkovitosti i udjela obnovljivih izvora energije. Potrebno je osigurati povećanje financiranja i imati odvažnu politiku koja je spremna zajedno s državama svijeta znatno ambicioznije prihvatići nove tehnologije.

→ **CILJ 8: Promicati inkluzivni i održivi gospodarski rast, zapošljavanje i dostojan rad svima**

To bi omogućilo više sredstava za obrazovanje, zdravstvo, osobnu potrošnju i prometnu, vodnu i energetsku infrastrukturu. Gospodarski rast može dovesti i do novih i boljih mogućnosti zapošljavanja, ali treba biti održiv i ne bi trebao uključivati iscrpljivanje prirodnih resursa jedne zemlje, što bi prebacilo teret degradacije okoliša i štete na buduće generacije.

→ **CILJ 9: Izgraditi otpornu infrastrukturu, promicati održivu industrijalizaciju i poticati inovacije**

Ulaganje u prometnu, energetsku i komunikacijsku infrastrukturu ključno je za razvoj inovacija i održivog poslovanja. Ovi pokretači mogu pomoći zemljama smanjiti siromaštvo stvaranjem radnih mesta i poticanjem održivog rasta.

→ CILJ 10: Smanjiti nejednakost unutar i među državama

Nejednakost u prihodima smanjila se u mnogim zemljama koje su doživjele kontinuirani gospodarski rast, dok se povećavala u zemljama s negativnim rastom. U međuvremenu, zemalje u razvoju u međunarodnom ekonomskom i finansijskom odlučivanju još uvijek treba osnažiti. I dok novčane doznake međunarodnih radnika - migranata mogu biti ključne u njihovim matičnim zemljama, visoki troškovi prijenosa novca i dalje smanjuju njihovu korist.

→ CILJ 11: Učinite gradove inkluzivnima, sigurnima, otpornima i održivima

Brzina urbanog rasta je bez presedana. Gradski stanovnici sada nadmašuju broj svojih ruralnih dijelova. Do 2016. godine gotovo je četiri milijarde ljudi - 54 posto svjetske populacije - živjelo u gradovima. Očekuje se da će taj broj do 2030. doseći pet milijardi. Brza urbanizacija donosi ogromne izazove, uključujući sve veći broj stanovništva *slamova*, povećano zagađenje zraka, neodgovarajuće osnovne usluge i infrastrukturu i neplanirano urbano širenje što gradove čini osjetljivijima na katastrofe.

→ CILJ 12: Osigurati održive obrasce potrošnje i proizvodnje

Održiva proizvodnja koristi manje resursa za istu vrijednost ekonomskog učinka, a održiva potrošnja smanjuje potrebu za pretjeranim crpljenjem resursa. Tijekom prvog desetljeća ovog stoljeća, materijalni otisak (količina sirovine izvađena da bi se zadovoljila potražnja za potrošnjom) globalno se povećao kao i količina materijala koji se koristio u proizvodnim procesima.

→ CILJ 13: Poduzimati hitne mjere za borbu protiv klimatskih promjena i utjecaja

Globalne temperature nastavile su rasti u 2018. godini postavljajući novi rekord od oko 1,1 Celzijev stupanj. U siječnju 2018. opseg morskog leda na svijetu postigao je na najniži rekord. Atmosferska razina CO₂ prelazi 400 dijelova po milijunu. Uz porast razine mora i globalnih temperatura, ekstremni vremenski događaji postaju sve češći, a prirodnih staništa poput koraljnih grebena, sve je manje. Te promjene utječu i na ljudsko stanovništvo svugdje, a nesrazmerno štete najsramašnjima i najugroženijima.

→ CILJ 14: Očuvanje i održivo korištenje oceana, mora i morskih resursa

Oceani pokrivaju gotovo tri četvrtine planete, a sastoje se od najvećeg ekosustava na Zemlji. Velika obalna populacija u svim regijama ovisna je o njima radi daljnega života i prosperiteta. Također, oceani pružaju neprocjenjive usluge zaštite okoliša: stvaraju polovicu kisika koji udišemo, podržavaju mnoštvo morskih resursa i djeluju kao regulator klime. Zakiseljavanje oceana, prekomjerni ribolov i onečišćenje mora ugrožavaju napredak u zaštiti svjetskih oceana. Najviše su ugrožene zajednice malih otoka.

→ CILJ 15: Održivo gospodarenje šumama, borba protiv dezertifikacije, zaustavljanje degradacije zemljišta i gubitka biološke raznolikosti

Zaštićeni i obnovljeni ekosustavi i biološka raznolikost mogu pomoći u ublažavanju klimatskih promjena i pružanju povećane otpornosti uslijed povećanog ljudskog pritiska i sve većih katastrofa. Zdravi ekosustavi donose višestruke prednosti: čisti zrak, vodu, hranu, sirovine i lijekove. Nadalje, od 1998. do 2013. godine otprilike petina Zemljine kopnene površine prekrivene vegetacijom uporno opada u produktivnosti. Degradacija tla i zemljišta narušava sigurnost i razvoj svih zemalja.

→ CILJ 16: Promicanje pravde, mirnog i inkluzivnog društva

Nasilni sukobi su se povećali posljednjih godina, a brojni oružani sukobi visokog intenziteta izazivaju veliki broj civilnih žrtava i tjeraju milijune ljudi iz svojih domova. Podatci pokazuju da zemlje s većom nejednakostu dohotka trpe veći stupanj nasilja. Siromašnije zemlje i regije obično su izvor žrtava za trgovce ljudima i podložniji su korupciji. Kao odgovor, uspostavljaju se pravni okviri i institucije poput onih o pristupu informacijama i promicanju ljudskih prava, no još uvijek implementacija ne prati te pravne regulative.

→ CILJ 17: Oživiti globalno partnerstvo za održivi razvoj

Za postizanje ciljeva bit će potrebne dosljedne politike i pogodno okruženje za održivi razvoj na svim razinama i svih sudionika kako bi imali ojačano globalno partnerstvo za održivi razvoj.

1.2 Migracije i Ciljevi održivog razvoja

DEFINICIJE	
Izbjeglica (22,5 milijuna)	<p>Osoba koja je bila prisiljena napustiti svoju državu zbog progona, rata ili nasilja. Izbjeglice imaju utemeljen strah od proganjanja zbog rasnih i vjerskih razloga, nacionalnosti, političkog mišljenja ili članstva u određenoj društvenoj skupini. Najčešće se ne mogu vratiti kući ili su u strahu. Rat i nacionalnost, plemensko i vjersko nasilje, vodeći su uzroci zbog kojih izbjeglice bježe iz svojih zemalja.</p> <p>86% izbjeglica smješteno je u zemljama s niskim i srednjim dohotkom (2,9 milijuna u Turskoj, 1,5 milijuna u Libanonu, 1,4 milijuna u Pakistanu).</p> <p>Preseljavanje: ovo je način zaštite onih izbjeglica koji su u najvećoj opasnosti od štete, primjerice osobe koje su mučene ili žene kojima prijeti zlostavljanje. UNHCR će utvrditi ispunjava li osoba „kriterije ranjivosti“ i hitno joj je potrebna zaštita u drugoj zemlji.</p>
Tražitelj azila (2,8 milijuna)	<p>Osoba koja je napustila svoju zemlju u potrazi za međunarodnom pomoći i zaštitom, ali čiji zahtjev za međunarodnom zaštitom još nije razmotren.</p> <p>Tražitelj azila mora dokazati da je njegov strah od progona u vlastitoj domovini utemeljen.</p>

Interno raseljena osoba (40,3 milijuna)	<p>Osoba prisiljena napustiti svoje domove zbog rata ili druge prirodne katastrofe, ali nikada ne prelazi međunarodnu granicu. Te osobe traže sigurnost gdje god je mogu naći – u susjednim gradovima, školama, naseljima, međunarodnim kampovima, čak i šumama i poljima.</p>
Dobrovoljni migrant (220 milijuna)	<p>Osoba koja migrira iz jedne zemlje u drugu zbog života, generalno zbog zaposlenja, privremeno ili trajno. Migranti se mogu preseliti kako bi započeli novi posao ili se pridružili članovima svoje obitelji (koji su ranije migrirali). Mnogi se migranti odlučuju na preseljenje uslijed kombinacije različitih razloga.</p>

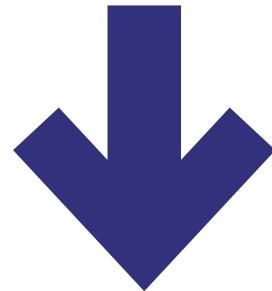
Migracije su prirodnji fenomen i u našemu međupovezanom svijetu jedno od glavnih obilježja našeg vremena. U 2015. godini bilo je 244 milijuna migranata diljem svijeta, približno 3,3% globalne populacije. Faktori koji navode ljudi na migracije dobровoljno ili nemamjerno, trajno ili privremeno, a zbog kojih je migracija produžena, obično se nazivaju pokretačima migracije.

Agenda 2030 eksplicitno se odnosi na migracije i prepoznaže ekonomsku vrijednost migranata: o radnicima migrantima govori se u 8. cilju održivoga razvoja o gospodarskom rastu i pristojnom radu, a o pitanjima trgovine ljudima u 16. cilju. Cilj 10 poziva na smanjenje transakcijskih troškova doznaka, a status migranata spominje se u 17. cilju kao faktor za raščlanjivanje tijekom pregleda i praćenja. Naposlijetku, cilj 10.7 poziva na olakšavanje „sigurne, redovite i odgovorne migracije“ i provedbu „dobro upravljenih migracijskih politika“.

Na svijetu postoje 193 zemlje i 22 milijuna izbjeglica. Više od polovice tih

* Od njih se procjenjuje da je oko 90 migriralo zbog ekonomskih, socijalnih, političkih i ekoloških čimbenika, a samo je 10 post izbjeglica bježalo od nasilja, progona, kršenja ljudskih prava i / ili oružanog sukoba (prema J. Woetzel, A. Madgavkar, K. Rifai, F. Mattern, J. Bughin, J. Manyika, T. Elmasry, A. Di Lodovico i A. Hasyagar, Utjecaj i prilika globalne migracije (London: McKinsey Global Institute, studeni 2016.).

izbjeglica - gotovo 12 milijuna ljudi - živi u samo 10 od tih 193 zemlje. To je potpuno neodrživo. Zemlje s velikim brojem izbjeglica ne mogu ih primati više na odgovarajući način. Mnoge izbjeglice žive u riziku siromaštva bez pristupa osnovnim uslugama i bez nade u budućnost. Nije iznenađujuće što se mnogi u očaju žele preseliti negdje drugdje, a neki su spremni riskirati opasna putovanja kako bi pokušali pronaći bolji život. Ako bi svim ili većini država pripala poštena podjela odgovornosti za smještaj izbjeglica, nijedna zemlja ne bi bila preplavljenja. 'Pravičan udio' mogao bi se temeljiti na razumnim kriterijima kao što su nacionalno bogatstvo, veličina stanovništva i stopa nezaposlenosti.

KORISNE POVEZNICE

- Dokument o migracijama u Agendi 2030: https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/migration_in_the_2030_agenda.pdf
- Više o Agendi 2030: https://sustainabledevelopment.un.org/post2015_transformingourworld
- Načela Agende 2030: http://www.unssc.org/sites/unssc.org/files/2030_agenda_for_sustainable_development_kcsd_primer_en.pdf
- Pokretači i uzroci migracija: https://refugeesmigrants.un.org/sites/default/files/issue_brief_ts2_final.pdf
- Migracija i Ciljevi održivog razvoja : <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/resource-documents/11827.pdf>

Michael Cristofer Brown, Kakuma izbjeglički kamp, Kenija

Andrew Stanbridge, Amnesty International, kriza Rohingya, Bangladeš, 2016.

- Ministarstvo vanjskih i europskih poslova RH, <http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/multilateralni-odnosi/0/globalne-teme/odrzivi-razvoj/>
- Interaktivna karta migracija : <http://metrocosm.com/global-immigration-map/> ; <https://www.iom.int/world-migration>

Dodatni podatci:

- UN Dept. for Economic and Social Affairs (2017) www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html
- International Organisation for Migration - Lots of up-to-date stats, maps, migrants' stories: www.iom.int
- Refugees: www.amnesty.org/en/documents/pol40/4905/2016/en
- UN High Commissioner for Refugees (UNHCR): www.unhcr.org/uk
- Migration Policy Institute – Top 10 Migration Issues of 2018: www.migrationpolicy.org/programs/migration-information-source/top-10migration-issues-2018
- <http://www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html>
- Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, Strategija održivoga razvijanja RH, <https://mzoe.gov.hr/o-ministarstvu-1065/djelokrug-4925/klima-strategije-planovi-i-programi-1915/strategija-odrzivog-razvitka-republike-hrvatske/1916>
- Institut za migracije i narodnosti, <http://www.imin.hr/knjige-i-studije>
- Isusovačka služba za izbjeglice, <http://www.jrs.hr/>
- Integracija u RH, <https://www.irh.hr/>

➤ Cilj 1: Bez siromaštva

Migracije su snažna strategija za smanjenje siromaštva. Imaju znatan pozitivan utjecaj na prihode i druga područja ljudskog razvoja. Povećana imigracija ne dovodi do viših stopa siromaštva u zemljama domaćinima, točnije imigranti često su dodana vrijednost domaćim ekonomijama te smanjuju siromaštvo u svojim zemljama putem doznaka obitelji.

Najsiromašniji ljudi u nekoj zemlji imaju najmanje mogućnosti za migriranje.

➤ Cilj 10: Smanjenje nejednakosti

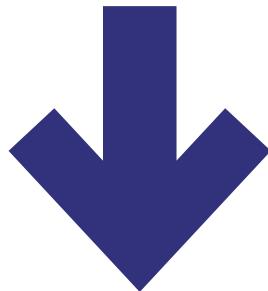
Migracije mogu smanjiti globalne nejednakosti između zemalja i ljudi, budući da ljudi migriraju iz zemalja s niskim prihodima u one s visokim i šalju određene sume novca svojim domovima.

STATISTIKA

- 766 milijuna ljudi, od čega 385 milijuna djece, živi s manje od 1.90 dolara dnevno (UNPD, 2016.)
- 1% stanovništva posjeduje gotovo polovicu svjetskog bogatstva (65 puta više od ukupnog bogatstva donje polovice svjetskog stanovništva)
- 8 najbogatijih ljudi na svijetu posjeduju isto kao i donja polovica svjetskog stanovništva
- 7 od 10 ljudi živi u zemljama u kojima se ekomska nejednakost povećala u posljednjih 30 godina
- 3% svjetske populacije su migranti. Njih 9 od 10 napušta svoje matične zemlje u potrazi za boljim mogućnostima zaposlenja i većima plaćama - trend koji odražava veliku razliku dohotka među zemajama

- Većina migranata nisu najsiromašniji ljudi iz najsiromašnijih zemalja, budući da oni ne posjeduju kapital – financijski, ljudski i društveni – da bi mogli migrirati.
- Prve koristi migracije kao pokretača smanjenja nejednakosti imaju sami migranti. Iako se mogu suočiti sa zahtjevnim radnim i socijalnim uvjetima u zemljama domaćinima, preseljenje u inozemstvo obično dolazi sa značajnim povećanjem plaća. U domaćim zemljama, obitelji mogu koristiti novac koji su im poslali njihovi članovi koji su migrirali kako bi poboljšali svoje životne uvjete.
- Pozitivan utjecaj migracije na razvoj i smanjenje nejednakosti ovisi o politikama koje se provode u zemljama podrijetla i zemljama u koje pristižu. Imigracija je postala osjetljivo pitanje oko kojeg dolazi do podijeljenih mišljenja – istovremeno te iste države suočavaju se s nestašicom radne snage i demografskom neravnopravnost u uzrokovanim starenjem stanovništva. Imigracija može biti dio rješenja problema.
- Kada su u pitanju izbjeglice kao specifična skupina migranata, pokušaj da ih se spriječi nije rješenje. Ljudi će i dalje pokušavati napustiti zemlje u kojima ne mogu obnoviti život i pokušati doći do mjesta gdje to mogu. Države bi trebale otvoriti sigurnije i legalnije rute za izbjeglice kako bi mogle tražiti azil bez prelaska opasnih mora u pretrpanim brodicama ili pješačiti stotinama kilometara noseći svoju djecu i svu svoju imovinu.

Međunarodne migracije snažan su simbol globalne nejednakosti, bez obzira radi li se o plaći, prilikama na tržištu rada ili načinu života. Nejednakost je poput siromaštva, višedimenzionalna. Postoje socio-kulturne dimenzije nejednakosti kao i nejednakosti u pristupu moći.

KORISNE POVEZNICE

- <https://www.fordfoundation.org/ideas>equals-change-blog/posts/why-today-s-migration-crisis-is-an-issue-of-global-economic-inequality/>
- <http://www.e-ir.info/2013/05/01/international-migration-and-global-economic-inequality/>
- <http://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/hdr/2016-human-development-report/>
- <http://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html>
- www.theguardian.com/inequality/datablog/2017/apr/26/inequality-index-where-are-the-worlds-most-unequal-countries

➤ Cilj 8: Dostojan rad i gospodarski rast

Migracije, posebice kada govorimo o slanju dijela plaće svojoj obitelji, mogu utjecati na gospodarski rast u zemljama podrijetla. S druge strane, žene migranti i izbjeglice mogu biti sprječene zaposliti se ili se mogu susresti s ograničavanjem na tzv. ženske poslove koji su često potplaćeni i manje cijenjeni nego ostali poslovi. Često su oni izolirane i izloženje izrabljivanju, nasilju i zlostavljanju.

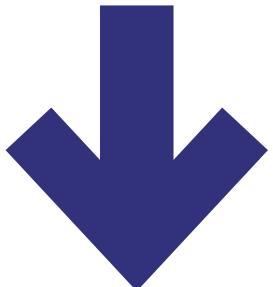
STATISTIKA

- Radnici migranti predstavljaju **4.4%** svjetske radne snage
- Tijek novaca koji se šalje u domovinu migranata, tijekom 2015. godine, procjenjuje se na oko **441 milijardu američkih dolara** što je gotovo tri puta više od iznosa službenih izdataka za pomoći u razvoju. Ovi priljevi novca čine više od **10% BDP-a u 25 zemalja u razvoju**
- Više od trećine svih radnika migranata smatraju se kvalificiranim radnicima. Nekvalificirani radnici su češće izloženi lošim radnim uvjetima te se suočavaju s višim troškovima migracije, povredom prava i deficitom u radnim uvjetima te je vjerojatnije da će se naći u neregularnom statusu. U prosjeku petina svih međunarodnih migranata neovlašteno živi u zemljama (oko 50 milijuna)

Migranti dolaze ovamo i kradu nam radna mjesta” obično se čuje mišljenje u Europi. U stvarnosti, veza između migracije i tržišta rada složeno je pitanje i koristi i troškova.

PREGLED

- Ako se migranti vrate svojim zemljama podrijetla mogu doprinijeti ekonomskom napretku kroz finansijska ulaganja i kroz njihov novi društveni kapital koji se sastoji od suradnji, vještina i znanja stečenih u inozemstvu
- Migranti su sudionici mreža (oni plaćaju više poreza i socijalnih doprinosi nego što ih primaju) uz beneficije za koje kasnije ostvaruju javnim sustavom umirovljenja zemlje domaćina
- Migracije mogu pružiti komplementarne vještine i zaposlenje u kritičnim sektorima kao što su poslovi u domaćinstvu, zdravstvu, poljoprivredi, građevinarstvu i tehnologiji
- Visoko kvalificirani migranti mogu poticati poduzetništvo i inovacije te biti pokretači tehnoloških promjena
- Radnici migranti u velikim su riziku postati žrtve prisilnog rada ili diskriminacije s obzirom na rasu, vjeru, etničku pripadnost, spol i nacionalnost
- Moguće su poteškoće u prepoznavanju i usklađivanju vještina migranata što dovodi do nižih plaća

KORISNE POVEZNICE

- **Podatci/posebna pažnja usmjereni na radničku migraciju:**
<http://www.ilo.org/global/topics/labour-migration/lang--en/index.htm>
- **Migracije i dozvane:**
<http://www.worldbank.org/en/topic/migrationremittancesdiasporaissues/brief/migration-and-remittances-publications>
- **Diskriminacija:**
<http://www.enar-eu.org/Racism-plays-a-key-role-in-migrants-exclusion-and-violations-of-rights-in-the>

→ Cilj 4: Obrazovanje za sve

Obrazovanje ima važnu ulogu u socijalnoj integraciji, ekonomskoj mobilnosti i ishodima učenja za djecu migrante, ali u nekim zemljama, pravo na školu može biti povezano s državljanstvom/stalnim boravkom.

Migracije pomažu poboljšati pristup obrazovanju i obrazovne ishode za obitelji u zemljama podrijetla.

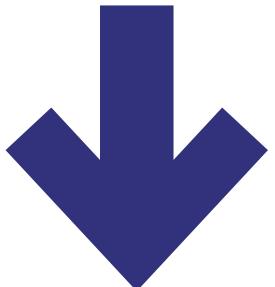
PREGLED

- Svake godine desetci milijuna djece školske dobi migriraju i taj trend raste
- Oko 10% stanovništva Europske unije rođeno je u drugoj zemlji od one u kojoj borave. Djeca mlađa od 15 godina čine 5% ove skupine
- Pravo na obrazovanje za djecu migrante utemeljeno je na nekoliko službenih dokumenata poput Konvencije o pravima djeteta (1989.) i Konvencije o zaštiti prava svih migranata i članova njihovih obitelji (1990.)

PRIJEDLOZI

- **Pravila i pravni čimbenici.** Čak i ako određena zemlja omogućuje pristup osnovnom obrazovanju djeci neregularnih migranata, vrste migracija snažno utječu na pravne prepreke s kojima se učenici migranti mogu suočiti. Neregularni migranti, djeca bez pratnje kao i migranti bez identifikacijskih dokumenata, suočavaju se s više prepreka i rizikom uskraćivanja školovanja.
- **Socio-ekonomski čimbenici** i razlike mogu određivati stambenu segregaciju, a time i školsku segregaciju. Učenici koji dolaze iz slabije razvijenog socioekonomskog okruženja s većom vjerojatnošću će dijeliti razred s migrantima. Studije pokazuju da segregacija dovodi do smanjenja akademskog uspjeha i ishoda učenja te povećanih stopa napuštanja škole (engl. drop-out).
- **Čimbenici jezičnog i obrazovnog sustava:** bolja interakcija između škole i migrantskih obitelji može utjecati na to da će se u tim obiteljima, uz njihov materinji, više upotrebljavati i jezik kojim govori većina stanovništva u zemlji u koju su imigrirali. Iz ove perspektive ključan je veći naglasak na učenje jezika. Djecu migrante često se usmjerava prema obrazovnim putevima koji vode prema obrtničkim školama umjesto višem obrazovanju. Veća je mogućnost da će učenici migranti biti smješteni u skupine s nižim nastavnim standardima i nižim prosječnim razinama izvedbe, nego domicilni učenici. Zaključno, školski nastavni planovi i programi trebaju biti kulturno osjetljiviji i otvoreni različitostima.

Migracije i obrazovanje složeni su i međusobno povezani procesi. I pojedinci i društva mogu imati koristi od njihove sinergije; kroz migracije i obrazovanje pojedinci mogu razvijati vještine i znanja za doprinos društvenom i gospodarskom razvoju. U tom smislu opće je poznato da obrazovanje doprinosi poboljšanju gospodarskog rasta, dohotka, zdravstvene situacije i smanjuje nejednakosti, posebice spolne.

KORISNE POVEZNICE

- <https://www.migrationpolicy.org/research/educational-psychological-and-social-impact-discrimination-immigrant-child>
- https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR1655.html
- <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>

→ Cilj 5: Rodna ravnopravnost

Migranti, žene i djevojke izbjeglice, mogu iskusiti nasilje u svim fazama migrantskog procesa, posebice tijekom tranzicije ili na njihovoj destinaciji. Uz to, mnogi migranti koji rade u domaćinstvima su žene. Dijelovanja koja povećavaju vrijednost rada u domaćinstvima smanjila bi teret neplaćenog rada i poboljšale dobrobit, dostojanstvo i status plaćene i neplaćene brige radnika u domaćinstvima, uključujući i migrante.

PRIJEDLOZI

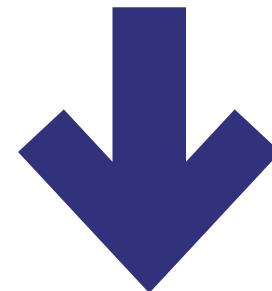
- Rodno nasilje i diskriminacija žena mogu biti poticaj za migraciju, ali i stvarni rizik tijekom čitavog putovanja.
- Sjecište rodnih normi i tržišta rada također utječe na iskustvo žena migranata, budući da tradicionalne rodne uloge i stereotipne slike mogu odrediti vrstu posla za koji se zapošljava radnica migrantica.
- Većina nekvalificiranih migrantica uključena je u skrb i rad u domaćinstvu, jedan od najnecijenjenijih poslova, dok kvalificirane migrantice često su zaposlene u zanimanjima koje zahtjevaju niske kvalifikacije ili su manje plaćene u usporedbi s muškarcima

STATISTIKA

- **48% svih migranata u 2015. godini ženskoga su spola** te napuštaju svoje zemlje iz sličnih razloga kao muškarci, ali mogućnosti i iskustva su različiti zbog rodnih normi, očekivanja, odnosa i nejednakih prava.
- Migranti, posebice migrantice, imaju veće stope sudjelovanja u radnoj snazi (72,7%) od ne-migranata (63,9%)
- **73,4% domaćih radnika** su međunarodni migranti
- **50% svjetskih izbjeglica** su žene i djevojke
- **Žene često prve reagiraju u krizi**, bilo na putu ili u kampovima, u matičnim zemljama ili odredišnim zemljama, igraju ključnu ulogu u brzi, održavanju i obnovi zajednica

S obzirom da su žene koje migriraju manje zamjetne, ali ranjivije od muškaraca, postoji veća vjerojatnost da će biti diskriminirane i podcijenjene na tržištu rada.

Migracijske politike trebaju postati rodno osjetljive, a novi mehanizmi zaštite trebaju biti razvijeni i poboljšani.

KORISNE POVEZNICE

- <http://www.unwomen.org/en/news/in-focus/women-refugees-and-migrants>
- <http://www.unwomen.org/en/digital-library/multimedia/2016/9/infographic-migrant-domestic-workers>

→ Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice

Aktivnosti koje u obzir uzimaju potrebe siromašnih međunarodnih migranata i urbanog siromašnog stanovništva generalno, poboljšavaju njihovo blagostanje i veće su vjerojatnosti da će maksimizirati koristi migracija za gospodarstvo grada domaćina.

.....

→ Cilj 13: Klimatske aktivnosti

Potrebno je bolje razmotriti migracije kao odgovor na klimatske promjene - i za ekstremne i za usporene promjene. Rješavanje uzroka klimatskih promjena utjecat će na migracijske tijekove u budućnosti.

.....

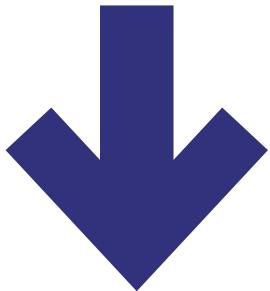
PREGLED

- Milijuni ljudi raseljeni su uslijed poplava, suša i poljoprivrednih razdora. Danas je dvostruko više ljudi raseljeno uslijed prirodnih katastrofa vezanih u klimatske promjene, nego uslijed konfliktova i nasilja. Jedan od najčešćih pretpostavki je da će budući tijekovi tzv. klimatskih migranata nadmašiti 200 milijuna do 2050. godine.
- Predviđa se da će porast učestalosti i ozbiljnosti kroničnih opasnosti po okoliš i iznenadne katastrofe izmijeniti tipične migracijske obrasce zajednica i čitavih zemalja.
- Za mnoge ljudi seoba može biti jedina praktična strategija prilagodbe u svjetlu neprimjerenih utjecaja na živote i sredstva za život onih koji se oslanjaju na prirodne resurse, uključujući i zemlju i vodu. To znači da su klimatske promjene i katastrofe glavni pokretač migracije i dislociranja te da će se to nastaviti i dalje događati.
- Siromašni su najranjiviji na klimatske promjene. Vjerojatno je da će upravo oni živjeti u visokorizičnim područjima, imati manje sredstava za pripremu te nedostatak informacija za predviđanje i reagiranje na katastrofe i/ili promjene u okolišu. Međutim, migranti često sa sobom odnose i ključne resurse, vještine i znanje, ostavljajući iza sebe zajednicu s nedovoljnom sposobnošću odgovoriti na utjecaj klimatskih promjena na tim mjestima. Ulaganje u smanjenje rizika i prilagođavanje katastrofama može pomoći u smanjenju migracija i pridruženih 'rizika' kroz rješavanje uzroka.

Međusobna povezanost migracija i okoliša sastavni je dio ljudske povijesti. Utjecaji na okoliš uvijek su bili čimbenici u pokretačima migracija, budući da se ljudi kreću prema povoljnijim životnim uvjetima. Istovremeno, utjecaj migracije na okoliš bio je univerzalni fenomen uz industrijalizaciju, urbanizaciju i poljoprivredu oblikujući naše prirodno okruženje.

PRIJEDLOZI

- Ciljevi održivog razvoja ukazuju i pozivaju na drastično ubrzanje ekološke održivosti i uključivanje klimatskih promjena u sva područja života, uključujući migracijske politike i programe. U kontekstu globalnih promjena u okolišu, ključno je razmotriti izazove i mogućnosti koje migracija može predstavljati kako bi se postigao održivi razvoj.

KORISNE POVEZNICE

- http://siteresources.worldbank.org/EXTSOCIALDEVELOPMENT/Resources/SDCCWorkingPaper_MigrationandConflict.pdf
- https://www.iom.int/sites/default/files/press_release/file/Migration%20in%20the%202030%20Agenda.pdf
- <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/resource-documents/11752.pdf>
- https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/migration_in_the_2030_agenda.pdf

→ Cilj 16: Mir, pravda i snažne institucije

Pokušaji ukidanja dječjeg rada, eksploracije i trgovine ljudima, kroz finansijsku potporu obiteljima vjerojatno će povećati obrazovanje djece migranta omogućujući im obrazovanje koje inače ne bi imali. Štoviše, migracije mogu pridonijeti tome da zemlje domaćini budu raznovrsnije i inkluzivnije. Ukoliko nemaju državljanstvo ili prebivalište, migranti mogu biti sprječeni u postajanju punopravnim članovima društva, uključujući pristup uslugama što može doveсти do napetosti i sukoba.

PREGLED

- Ljudska prava su skup normi i vrijednosti koje definiraju prava koja su inherentna svim ljudima zbog same činjenice da su ljudi i da imaju intrinzično dostojanstvo: Povelja UN-a i Opće deklaracije o ljudskim pravima koju je usvojila Opća skupština UN-a 1945. i 1948. godine.
- Svatko ima pravo putovati i mijenjati prebivalište u svojoj zemlji podrijetla ili napustiti svoju zemlju podrijetla i tražiti utočište izvan svojih granica (Članak 13 i 14). Istaknuta skupina migranata su izbjeglice. Njihova prava su pokrivena posebnim međunarodnim dokumentima usvojenim 1951. Ženevskom Konvencijom, Europskom konvencijom o ljudskim pravima i drugim dokumentima koji opisuju obveze prema tražiteljima azila.
- Poboljšanje životnih uvjeta (npr. posao, obrazovanje, zdravstvena skrb) i potraga za boljim uvjetima za razvoj kao motiv za migraciju, također se smatraju pravom koje bi trebalo uključiti u okvire ljudskih prava. Ako ti uvjeti nisu osigurani u zemlji podrijetla migranta, odluka o migraciji postaje neupitno pravo i njezino se ostvarivanje ne bi trebalo otežati.
- Od siječnja do studenog 2017. u Europu je preko Sredozemnog mora stiglo 157.000 migranata, uključujući izbjeglice. Ova morska ruta vrlo je opasna i procjenjuje se da je 2.992 ljudi izgubilo život u tom razdoblju, a više od 15.400 ljudi je umrlo pokušavajući preći ovo more od 2014. godine.

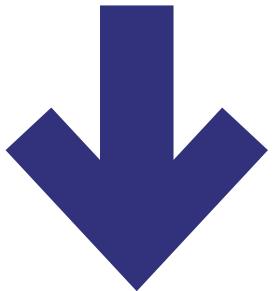
Istraživanje pitanja vezanih uz migracije u središtu uvijek trebaju imati perspektivu ljudskih prava. Ova perspektiva naglašava važnost urođenog dostojanstva i neotuđivih, jednakih prava ljudi nad njihovom instrumentalnom vrijednošću na tržištu rada i u razvojnom diskursu. Međunarodna zajednica može podijeliti odgovornost za podršku globalnoj izbjegličkoj populaciji na dva značajna načina: preseljavanje ranjivih izbjeglica i osiguravanje ispunjenja apela UN-a za financiranje.

PRIJEDLOZI

- Komisija Vijeća Europe protiv rasizma i netolerancije primijetila je trend borbe protiv imigranata i islamofobije i naglasila potrebu borbe protiv rasističkog nasilja.
- Migranti pate od prijetnji povrede ljudskih prava tijekom cijelog putovanja. Migranti u zemljama domaćinima mogu imati poteškoće s pristupom robi, slobodi i pravima zbog svojeg migracijskog iskustva i crta identiteta. To se događa uslijed nereguliranog statusa odobrenja boravka, nezadovoljavajućih jezičnih znanja, različite religije, drugačijeg izgleda, nacionalnosti i drugih karakteristika koje uzrokuju nepravedan i nejednak tretman.

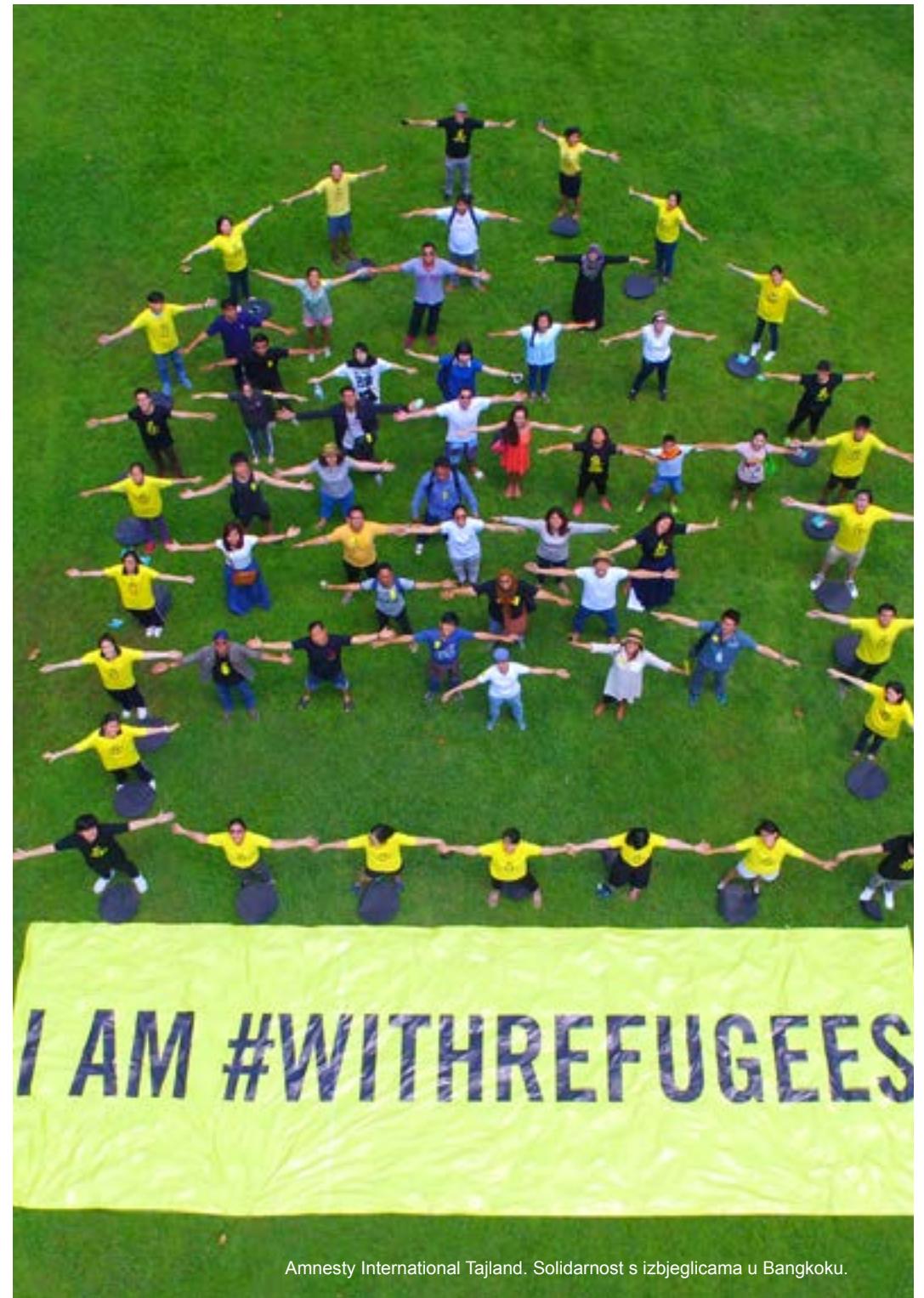
Naša zajednička odgovornost:

- Osigurati učinkovitu zaštitu prava izbjeglica i azilanata: sve zemlje trebaju uspostaviti mjere zaštite izbjeglica, uključujući i one zemlje kroz koje izbjeglice prolaze. Ovo uključuje akcije istrage i procesuiranja osoba koje čine zločine protiv izbjeglica i azilanata i akcije za borbu protiv diskriminacije i ksenofobije.
- Omogućiti izbjeglicama prava i zadovoljenje svojih osnovnih potreba: glavni je izazov omogućiti izbjeglicama i azilantima da uživaju svoja prava (adekvatno sklonište, hrana, voda, pristup zdravstvenoj zaštiti i obrazovanju) nedostatak finansijskih sredstava u zemlji prvič zahtjeva za azilom.
- Osiguravanje učinkovite potrage i spašavanja: države se moraju pridržavati svojih obveza u skladu s međunarodnim pravom za suradnju u operacijama traganja i spašavanja (SAR) i sprječavanja gubitaka života na moru. Mjere granične ili imigracijske kontrole ne mogu imati prednost nad SAR-om. Osiguravanje sigurnosti i dobrostanstva spašenih, uključujući posade, mora se odmah uzeti u obzir nakon spašavanja pojedinaca na moru.

KORISNE POVEZNICE

- <https://www.amnesty.org/en/>
- <https://www.hrw.org/topic/migrants>
- <http://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/index.html>
- <http://www.unhcr.org/pages/49da0e466.html>
- <https://iamamigrant.org/>

Amnesty International Tajland. Solidarnost s izbjeglicama u Bangkoku.

PRIČANJE PRIČA (STORYTELLING)

*“Priče mogu pobijediti strah.
One mogu srce učiniti većim.”*

Ben Okri

Priče mogu nadahnuti i otvoriti nove svjetove stvarajući prostore za empatiju i razmatranje drugih stajališta. One mogu otvoriti prostor koji mladim ljudima može pomoći razumijeti složena pitanja poput migracija i kako ta pitanja oblikuju stvarnost ljudi diljem svijeta. Priče ističu naša zajednička iskustva, potrebe, želje i nade i upućuju više na zajedničko čovječanstvo, nego na naše razlike. Priče se također mogu koristiti za nadahnuće i stvaranje pozitivnih promjena.

Ljudi pričaju priče desetljećima. Postoji mnogo vrsti pričanja priča (engl. storytelling) od predstava, novela, kratke priče, narodne priče, filmova, fotografija, čak i svakodnevna komunikacija može biti jednostavan oblik storytellinga. Priče stvaraju veze i zabavljaju te imaju moć povezati ljude na emocionalnoj razini.

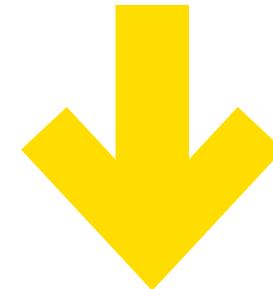
Priče o međunarodnim migracijama često se iskazuju na načine koji kod ljudi izaziva strah s neprovjerenim i netočnim izvještavanjem. Vijesti i priče mogu dijeliti pojednostavljene poglede na migracije bez uzimanja u obzir globalne nejednakosti i ljudska prava vezana uz pitanja migracija ili svih pozitivnih doprinosova koje migracija daje održivom razvoju.

Start the Change projekt posebnu pozornost posvećuje storytellingu kao tehnički pomoću koje se može progovoriti o složenim pitanjima poput migracija i ciljeva održivog razvoja. Projekt želi razviti storytelling alate koji pomažu govoriti o sadržaju projekta na inovativan način, promovirajući nove pogledove i stajališta vezana uz perspektivu mladih. U ovom dijelu priručnika možete pronaći neke upute za pravilnu upotrebu ove tehnike, kao i neke primjere aktivnosti u 3. dijelu.

FAZA 1 PRONALAZAK IDEJA

Prije stvaranja priče morate biti svjesni da ste već pripovjedač. To je nešto što prirodno radimo i koristimo još od djetinjstva. To je jedinstvena perspektiva i svatko od nas to radi drugačije. Ovo vam može biti polazna točka za stvaranje priče.

1. Zamislite epizodu iz djetinjstva koje se dobro sjećate.
2. Pokušajte na neki način izraziti svoje pamćenje i emocije:
 - Napiši priču
 - Odglumite priču
 - Nacrtajte priču
3. Izradite vlastiti časopis ili blog na kojemu možete predstaviti svoje priče.
4. Odaberite priču iz novina i napravite od nje zanimljivu priču.

FAZA 2

PRONAĐI SVIJET I KREIRAJ LIK

Okruženje ili skup pravila u kojima se odvija priča može biti nešto doslovno, poput sobe ili figurativno, poput uma insekta. Lik/osoba se odnosi na subjekte ili pojedince koje pratimo na putu priče. Može postojati jedan glavni lik ili više znakova. Prvo možete stvoriti svijet ili lik. Ponekad će svijet dati neke osobine liku, a ponekad će biti obrnuto.

1. Pokušajte se sjetiti svoja tri omiljena filma ili knjige.
Odredite svjetove i likove u svakome te ih zapišite.
Tko su glavni likovi? Postoji li lik s kojim se najviše poistovjećujete?
Je li to jedan svijet ili više svjetova?
2. Pokušajte pomiješati lik i svijet iz različitih filmova. Pokušajte to nekoliko puta da vidite što će se dogoditi.

Postoje neka pravila koja trebate imati na umu prilikom stvaranja svijeta i likova.

Stvorite dva različita lika i njihove svjetove slijedeći opise u nastavku:

Svijet

- Kako izgleda? (ulica, prostor, šuma, učionica...)
- U kojem vremenskom razdoblju se odvija? (sadašnjost, prošlost, budućnost, jutro, večer, noć, koliko sati itd.)
- Kako likovi žive, odakle dolazi hrana, koliko su tehnološki napredni itd.?
- Koliko je etnički ili kulturno raznoliko ovo mjesto? Koje su rase prisutne? Koliko je prisutno migranata iz drugih mjesta? Kako su migranti integrirani? Koji se jezici govore i tko ih govori?
- Koje su društvene klase prisutne i kako se isprepliću?

Lik

- Vanjske osobine (kako izgleda, je li čovjek, životinja, objekt, odjeća, fizičke karakteristike)
- Unutarnje osobine (je su li hrabri, pametni, ljubomorni, nesigurni, itd.)

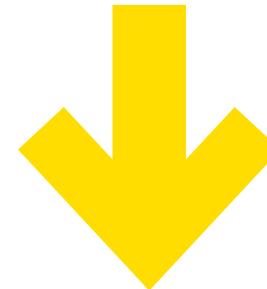
- Što tvoj lik voli raditi, što su njegova/njezina uvjerenja? U čemu uživaju/ne uživaju?
- Lik nastaje iz autentične ljudske emocije i iskustva. Prema tome, pokušajte pronaći modele među ljudima oko sebe.
- Što tvoj lik želi? Lik mora imati neki cilj/motivaciju i sve što lik radi u priči vodit će prema ostvarenju tog cilja ("Želim biti kralj", "Želim spasiti svijet", "Želim naučiti letjeti"...)
- Što tvoj lik treba (to je ponekad u sukobu s onim što želi)? (primjerice, on želi biti kralj, ali treba naučiti kako biti pravedan...)

Vratite se na svoju ideju o liku te odgovorite na sljedeća pitanja:

Što najviše žele?

Tko žele postati?

Što biste mogli trebati kako bi u tome uspjeli?

FAZA 3 STVARANJE PREPREKA

Potrebe i želje motiviraju likove na aktivno sudjelovanje u svijetu, ali također postoje i stvari koje im stoje na putu. To možemo nazvati **prerekama**. Prepreke mogu biti bilo što: osoba, velika udaljenost ili nešto unutarnje, poput straha. Prepreka je nešto što stoji na putu liku i sprječava ga da dobije ono što želi ili treba. Zahvaljujući prerekama, likovi uviđaju što trebaju postići pa ih to potiče na reakciju.

1. Vratite se svojim najdražim - filmovima ili knjigama. U svakom od odabranih prepoznajte jednu prepreku s kojom se suočava glavni lik.
2. Vratite se liku koji razvijate. Zamislite nekoliko mogućih prepreka s kojim bi se mogli suočiti.

Sukob je osnovni problem s kojim se suočavaju likovi u priči. To je pokretačka snaga svake priče jer utječe na preokret događaja u radnji. Bez sukoba nema kostura priče niti razvoja lika. Sukob se može razložiti na četiri kategorije: čovjek protiv čovjeka, čovjek protiv prirode, čovjek protiv društva i čovjek protiv sebe. Prva tri tipa poznata su kao vanjski konflikti dok posljednji tip predstavlja unutarnji konflikt. Konflikt se predstavlja u uvodu ili na početku priče i postavljaju temelje budućim događajima. Neke priče sadrže više od jednog sukoba, ali uglavnom postoji temeljna primarna borba s kojom se likovi moraju suočiti.

Sukob je pokretačka sila koja vodi glavnu radnju. Tijekom vrhunca, likovi se obično suočavaju 'licem u lice' sa svojim sukobima koji kulminiraju tijekom vrhunca – najintenzivnijeg dijela priče koji signalizira prekretnicu u životima likova.

Vratite se svojim likovima. Zamislite da su u sukobu jedni s drugima. Nemojte odrediti protagonista ili antagonistu, oba lika trebaju imati potencijal biti dobar ili zao. Započnite fizičkim opisom, zatim 'uđite u glave' likova kako biste uspostavili njihove unutarnje svjetove te napislijetku osmislite malo pozadinske priče za svakog od njih.

Zamislite da su ta dva lika u međusobnom sukobu. Što je to? Srž ove vježbe je utvrđivanje tog sukoba.

FAZA 4 STRUKTURA PRIČE

Struktura s tri čina je jedan od najjednostavnijih i najefektivnijih načina razbijanja priče. Ta tri čina su:

- **UVOD/početak** (1. čin)
- **ZAPLET/sredina** (2. čin)
- **KULMINACIJA i RASPLET/kraj** (3. čin)

1. čin

U prvom dijelu priče upoznajemo svog lika, protagonista, obrazlažemo gdje i kada se priča odvija, a to je ujedno i dio gdje počinju sukobi. U činu možete predstaviti i antagonistu, ponekad nazvanog zlikovcem koji je sila koja stoji na putu želja i potreba vašeg lika.

2. čin

Drugi (i najdulji) čin priče gradi se do kulminacije u kojoj sukobi dostižu najvišu točku. U ovom dijelu lik počinje ostvarivati ciljeve. Ovdje protagonist nailazi na niz progresivnih komplikacija. Te ga prepreke prisiljavaju na teške odluke, kako jedna stvar vodi drugo u lancu događaja koji se zovu – putovanje. Drugi čin također može imati i slabu točku kada sve izgleda izgubljeno i beznadno. Lik možda nije uspio niti u jednom pokušaju ostvariti ono što želi ili je možda postigao sve što želi, ali je i dalje nezadovoljan s onim što zapravo treba.

3. čin

U ovom dijelu započinje vrhunac radnje. Izbori koje su likovi napravili u prva dva čina vođeni su njihovim željama, ali sada se suočavaju sa svojim konačnim testom. Nakon vrhunca, kada prevladaju svoje prepreke, likovi se vraćaju na mirnije mjesto, možda kao ispunjeniji ili kao bolje verzije sebe. To je rasplet. Ponekad je rasplet iznenađujući i emocionalan.

ICT TEHNOLOGIJE U SLUŽBI GLOBALNOG UČENJA

U današnje doba digitalni svijet otvara nove mogućnosti i pruža donedavno nezamisliv pristup znanju. Istovremeno, postavlja važna pitanja o idejama napretka Agende 2030.

U današnjem svijetu, kada mnogi od nas imaju gotovo neograničeni pristup informacijama i mogućnost interakcije s bilo kim, bilo gdje i bilo kada, što znači biti angažirani građanin?

Informacijska i komunikacijska tehnologija (ICT) mijenja značenje pojma "zajednica" i "državljanstvo". Jeff Livingstone, stariji potpredsjednik Mc-Graw-Hill obrazovnog fakulteta, tvrdi da su „u analognom svijetu dobri građani produktivno angažirani i osjećaju odgovornost prema svojim lokalnim zajednicama: četvrtima, okruzima i državama u kojima fizički borave. S druge strane, internet prekoračuje fizičke granice. Slijedom toga, digitalni građani bave se lokalno i sa skupinama koje nisu povezane s njihovom geografskom stvarnošću. Istinski digitalni građanin istovremeno je angažiran s oboje.“

U tom kontekstu, učenici trebaju steći nove vještine za aktivno i učinkovito sudjelovanje u suvremenom svijetu. Digitalne vještine, kritičko mišljenje i medijska pismenost postali su ključne kompetencije. Pomažu razvijanju osjećaja odgovornosti za proizvodnju, potrošnju i dijeljenje mrežnog sadržaja. Te kompetencije nisu urođene, čak ni u tzv. digitalnim domorodcima. U ovo doba 'lažnih vijesti' (engl. fake news) ne bismo trebali brkati tehničke vještine korištenja digitalnih alata s digitalnim kompetencijama.

Da bi bolje razumjela prirodu digitalnih kompetencija, Europska komisija raz-

vila je Europski okvir digitalne kompetencije za građane (DigComp). Taj okvir pruža dinamičnu definiciju na koju se ne gleda kroz korištenje specifičnih alata, već kao potrebe svakog građanina informacijskog i komunikacijskog društva koji treba: 1) biti informiran, 2) komunicirati, 3) izraziti, 4) biti siguran i zaštićen, 5) rješavati problematične situacije povezane s digitalnim alatima i tehnologijama.

Okvir dijeli ovih pet ključnih kompetencija na osam različitih razina stručnosti s primjerima za svako područje.

ICT koji podržava globalno učenje

Ako se pravilno dizajnira i provodi, obrazovanje koje podržava ICT može promicati stjecanje znanja i vještina za osnaživanje učenika za cjeloživotno učenje. Internet, na primjer, predstavlja izvanredno jeftino okruženje za globalno učenje, premda su potrebne digitalne vještine da bi mu se pristupilo na siguran i edukativan način.

ICT može podržati pristupe globalnom učenju, poboljšavajući:

- **Aktivno učenje** (učenje koje podržava ICT je 'teretana' za ispitivanje učenika, analizu i izgradnju novih informacija)
- **Suradničko učenje** (učenje koje podržava ICT potiče interakciju i suradnju između učenika, nastavnika i stručnjaka bez obzira gdje se nalaze. Osim što modeliraju interakcije u stvarnom svijetu, učenje koje podržava ICT pruža učenicima priliku za rad s ljudima iz različitih kultura)
- **Kreativno učenje** (učenje koje podržava ICT promiče manipulaciju postojećim informacijama i stvaranje novih sadržaja)
- **Integrativno učenje** (ICT poboljšava učenje eliminirajući umjetno razdvajanje različitih disciplina i između teorije i prakse)
- **Evaluacijsko učenje** (učenje obogaćeno ICT-om prepoznaje da postoji mnogo različitih puteva učenja i mnogo različitih artikulacija znanja. ICT omogućava učenicima istraživati i otkrivati, a ne samo slušati i pamtit)

(Na temelju Thijss, Almekinders, R., Blijlevens, P. W.J., I Voogt, J., 2001: *Učenje putem weba: studija literature o potencijalnim uporabama weba za učenje studenata. Enschede: University of Twente*)

Gradansko novinarstvo

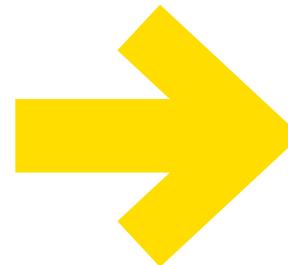
Primjenom principa građanskog novinarstva u školi učenici se ohrabruju i potiču na istraživanje svijeta, uobličavanjem pitanja, razumijevanjem različitih stajališta, birajući i upotrebljavajući digitalne alate i strategije za uspješniju komunikaciju i suradnju. Pri tome učenici razvijaju svoje tehničke, građanske i digitalne vještine (vještine za aktivno građanstvo).

Na primjer, mrežne istraživačke aktivnosti u školi mogile bi pomoći učenicima naučiti kako odrediti točnost i vjerodostojnost mrežnih vijesti te početi prepoznavati lažne vijesti. U isto vrijeme, ova vrsta aktivnosti može pomoći učenicima da nauče kako procijeniti informacije iz različitih izvora i gledišta. Na taj način postaju svjesni tzv. mjeđuhrvatska informacija ili komore za echo koju su stvorile tražilice i društveni mediji. Građansko novinarstvo može se usmjeriti i na rad protiv govora mržnje, uključivanje učenika u stvaranje pozitivnih protu-opisa. Građansko novinarstvo često zahtjeva od učenika traženje slika i mrežnih sadržaja koji se trebaju integrirati u njihov rad (referat, seminar i sl.) i pomažu im biti više svjesni autorskih prava i licenci.

Rad s mnogim vrstama sadržaja (npr. tekst, audio, slike, animacije, video) može omogućiti učenicima iskazivanje na temelju svojih pojedinačnih talenata i interesa.

Učenici se mogu aktivirati i istražiti globalna ili lokalna pitanja te biti dio pozitivnog i inkluzivnog pristupa komunikacije.

Sadržaj građanskog novinarstva normalno se objavljuje na web-u. Web omogućuje proizvodnju multimedijskog sadržaja, kombinaciju različitih vrsti sadržaja, poput teksta, audio zapisa, slika, animacija... Bitno je ponuditi tijekom aktivnosti građanskog novinarstva teme bliske učeničkoj stvarnosti tako da mogu dijeliti direktno iskustvo ili mogu razviti neko novo. Kada pronađu pravo pitanje ili temu za razraditi, učenici mogu raditi u grupama i razvijati multimedijalne priče. Dok rade u parovima, grupama ili timovima učenici isprobavaju različite uloge (knjižničar, kompjuterski stručnjak, novinar i sl.), izražavaju svoje stavove i dijele različite točke stajališta. Upravo ta raznolikost sadržaja omogućuje otkrivanje svačijih talenata i posebnosti.

ICT, LAŽNE VIJESTI I GOVOR MRŽNJE

Godine 2016. Vijeće za ljudska prava UN-a usvojilo je rezoluciju kojom se osuđuju zemlje koje svojim građanima namjerno narušavaju pristup internetu. Rezolucijom se naglašava da ljudska prava moraju biti zaštićena i na mreži izvan interneta; posebice pravo na slobodu mišljenja i izražavanja sadržano u članku 19. Opće deklaracije o ljudskim pravima. Pristup internetu i aktivno korištenje njegovih resursa postalo je ljudsko pravo (www.undocs.org/A/HRC/32/L.20).

Pristup internetu nije svuda uobičajen: u najmanje razvijenim zemljama znatno je ograničen. Stoga je jedan od ciljeva održivog razvoja usmjerjen na povećanje pristupa informacijskim i komunikacijskim tehnologijama i nastojanje da se omogući pristupačan i univerzalan pristup internetu u najmanje razvijenim zemljama (cilj 9).

Kako koristimo nove medije?

Može biti zanimljivo analizirati kako svi koristimo medije i odakle pristupamo informacijama.

- Koje web stranice koristite za dobivanje informacija o vijestima i aktualnim događajima?
 - Zašto koristite određene web stranice?
 - Koje političko mišljenje promoviraju ove web stranice? Koji je njihov interes?
 - Kojoj tvrtki pripadaju te stranice? (to možete saznati, npr. u Wikipediji)
 - Provjeravate li iste podatke na drugim web mjestima? Zašto?
- Od ovog trenutka možete započeti raspravu o tome kako mladi ljudi koriste internet i nekim 'mračnim stranama' ili prijetnjama na internetu i društvenim medijima i načinima na koje se vijesti distribuiraju putem društvenih medija.

Kako uočiti lažne vijesti?

Lažna vijest imenica [U] uk / ,feɪk 'nju:z / us / ,feɪk 'nu:z / lažne priče koje izgledaju kao vijesti šire se internetom ili koriste druge medije, obično stvorene radi utjecaja na političke stavove ili kao šala. (Engleski rječnik, Cambridge, University Press 2019.)

HOW TO SPOT FAKE NEWS

CONSIDER THE SOURCE

Click away from the story to investigate the site, its mission and its contact info.

CHECK THE AUTHOR

Do a quick search on the author. Are they credible? Are they real?

CHECK THE DATE

Reposting old news stories doesn't mean they're relevant to current events.

CHECK YOUR BIASES

Consider if your own beliefs could affect your judgement.

READ BEYOND

Headlines can be outrageous in an effort to get clicks. What's the whole story?

SUPPORTING SOURCES?

Click on those links. Determine if the info given actually supports the story.

IS IT A JOKE?

If it is too outlandish, it might be satire. Research the site and author to be sure.

ASK THE EXPERTS

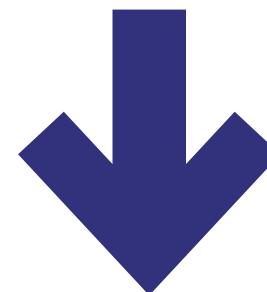
Ask a librarian, or consult a fact-checking site.

Što je govor mržnje i kako reagirati?

Gовор mržnje је садржај (не само писан, већ и графика или меме) који вриједа или напада људе због неке особине њиховог идентитета, претпостављене или стварне, нпр. њихове етничке припадности, родног идентитета, сексуалне оријентације, инвалидитета или религије. Што учинити када на интернету нађемо на говор mržnje? Постоји много начина одговорити на говор mržnje. Игнорирање nije preporučena стратегија, иако то може бити оправдано у неким случајевима, примјерice, ако се желимо побринuti за властиту сигурност.

Možemo:

- Пријави садржај mržnje. Gotovo сваки портал има једноставан механизам за пријављивање говора mržnje. Ако се одлуčите пријавити, аутор објаве (engl. post) неће znati ваш идентитет, а модератор ће одлучити што учинити с постом (може се изbrisati, аутор се може upozoriti или се може пријавити агенцији ради провођења законских мјера).
- Ако вам је poznata осoba која пише садржај mržnje, можете га покушати kontaktirati и питати зашто то ради. Такође, можете тражити укланjanje садржаја.
- Пријавите садржај (и особу) агенцијама за провођење закона (нпр. ако krše закон пријетеći некome smrću ili nasiljem).
- Укључите се у raspravu i iznesite činjenice.
- Blokirajte садржај određenog корисника.

KORISNE POVEZNICE:

- Godišnje europsko izvješće o digitalnom napretku (EDPR) www.ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/europe-s-digital-progress-report-2017
- Okvir digitalne kompetencije 2.0 www.ec.europa.eu/jrc/en/digcomp/digital-competence-framework

ISKUSTVA GLOBALNOG JUGA (GLOBAL SOUTH)

Klasifikacija Sjever/Jug važan je način kako prikazati ekonomski podijeljen svijet, osobito kada se pomnije promotri kako postojeća trgovina i međunarodno odnosi održavaju status quo. To je dobra prilika za nastavnike/edukatore koji se žele dotaknuti teme globalne odgovornosti. Oni ih mogu povezati s ciljevima održivoga razvoja, problematikom ljudskih prava, generalnim etičkim pitanjima pravedne distribucije raspoloživih resursa, obveze zaliječiti/ olakšati napore/ globalne odgovornosti vezane uz siromaštvo, ugrožavanje planeta i dr. Možemo sve te kompleksne probleme promatrati kroz perspektivu globalne podjele Sjever/Jug te doprinosima i odgovornostima koje im pripadaju. Iskustvo globalnog Juga (engl. Global South) može obogatiti naše eksperimentiranje konkretnim primjerima. Na ovaj način promoviramo nove perspektive i doprinosimo razvoju globalnih pristupa za zajedničke izazove. Prilagodite i eksperimentirajte neke prijedloge s Juga ili samo koristite određene alate!

Arhiva Progettomondo.mlal

Arhiva Progettomondo.mlal

Obrazovanje kroz kazalište - Burkina Faso

Afrika je kontinent usmenih predaja. U tradicionalnoj Africi znanje, vještine i vrijednosti prenose se usmeno s jedne generacije na drugu. Amnesty International Burkina Faso koristi kazalište kao sredstvo za edukaciju nositelja prava o svojim pravima i njihovim pravima i izravno rješava nekoliko razvojnih ciljeva kroz obrazovanje. Vrlo često se kazalište sastoji od izvođenja predstave o ljudskim pravima ili razvojnom pitanju, praćeno interaktivnom raspravom s liderima i članovima zajednice. Vrijeme rasprave je forum uživo s publikom na kojem se raspravlja, dijele, slažu različiti stavovi i mišljenja. Ponekad se sudionici iz publike pozivaju na igranje uloga kako bi pokazali odgovarajuće ponašanje ili stav koji bi trebalo usvojiti.

Amnesty International Burkina Faso ima posebno iskustvo u modelu tzv. forum teatra što je oblik sudjelovanja kazališta potlačenih koji je u Brazilu razvio Augusto Boal s naglaskom na poticanje društvene promjene. U ovom se modelu publika razvija od gledatelja do onoga što je Boal nazvao "spektralnim glumcima", podrazumijevajući da je njihova uloga mnogo veća od gledanja. Publika je tu da istraži, pokaže, analizira i djeluje u kazališnom procesu.

Benin: Informiranje publike o Human Rights Friendly Schools

Tri škole u Beninu inicirale su radijsku emisiju kako bi informirali ljudi i povećali vidljivost problematike u zajednici. Amnesty International Benin organizirao je radijsko emitiranje pozivajući studente, roditelje, učitelje te ravnatelje. Svi su sudjelovali u raspravi. Ovakav događaj omogućio je članovima školske zajednice razmjenu stavova vezanih uz Human Rights Friendly Schools (HRFS) projekt, izazove i uspjehe te implementaciju projekata u svakoj školi.

Gana: Promjena vizije škole koja uključuje ljudska prava u svakodnevni život

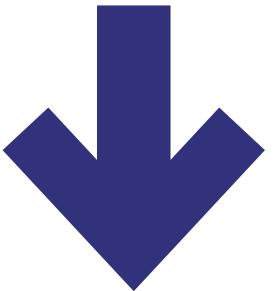
U srednjoj školi Accra, učenici i osoblje su zajednički razvili ideju kako bi ljudska prava mogli više vrednovati kroz određene segmente u školi. Skupina učenika i osoblje škole koordinirali su aktivnost te razvili novi moto škole i vizualni sadržaj. Prijedlog je prihvatio ravnatelj škole i odbor za edukaciju te su ljudska prava postala okvir škole s naglaskom na moto da svatko ravnopravno ima pravo na edukaciju te mogućnost za učenjem.

- Kreirajte u svojoj školi moto povezan sa *Start the change* projektom kako bi govorili o uključenosti u jednakost i pravdu u svijetu!

Maroko: Promovirajte ljudska prava kroz dodatne aktivnosti

Učenici gimnazije u Lyceesu, Ibn Youssef, Abi Dar El Ghifari i Moulay Ismail sudjeluju u razvoju izvannastavnih klubova i aktivnosti koje im omogućuju prostor za izražavanjem kroz umjetnost, teatar, glazbu i sport unutar okvira ljudskih prava. Prije nego su postali dio projekta HRFS, učenici su imali pristup malom broju izvannastavnih klubova što je rezultiralo minimalnom participacijom drugih učenika. Povećan broj izvannastavnih klubova imao je značajan utjecaj na stavove učenika prema izgradnji škole. Učenici su bili pozvani kroz školsku administraciju kako bi doprinijeli novim načinima integracije ljudskih prava u izvannastavnim aktivnostima. Uz pomoć nastavnika i edukatora, učenici su osmislili akcijski plan kroz koji se mogu identificirati načini kojima se može pristupiti ljudskim pravima.

- Cilj *Start the Change* projekta je nastaviti raditi s mladima izvan školskih aktivnosti kako bi se promovirala njihova uloga kao građana.

KORISNE POVEZNICE

- **Vodič za korištenje metodologija sudjelovanja u obrazovanju o ljudskim pravima: Priručnik za olakšavanje**
<https://www.amnesty.org/en/documents/ACT35/020/2011/en/>
- **Ljudska prava i globalni ciljevi:** <http://cdn.worldslargestlesson.globalgoals.org/2017/07/Amnesty-WLL-lesson-plan-English.pdf>
- **Kompas: Priručnik za obrazovanje o ljudskim pravima s mladima:**
<https://www.coe.int/en/web/compass/>
- **Poštujte moja prava, poštujte moje dostojanstvo - Prvi modul: Siromaštvo i ljudska prava:**
<https://www.amnesty.org/en/documents/ACT35/021/2011/en/>
- **Anna Lindh edukacijski priručnik o interkulturnom građanstvu:**
<http://www.annalindhfoundation.org/citizenship-handbook>
- **Globalna dimenzija u srednjim školama:**
<http://www.humanitas.si/data/useruploads/files/1342784547.pdf>
- **Mladi i međunarodni razvoj: angažman i učenje:**
<http://www.humanitas.si/data/useruploads/files/1342784657.pdf>

Umjetnički nastup skupine Siraba iz Burkine Faso. Hrvatska, Osijek, svibanj 2015.

Kamp mladih EU u Burkini Faso, veljača 2014.

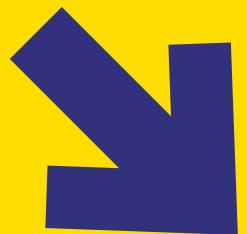
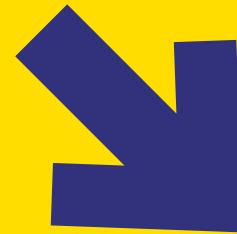
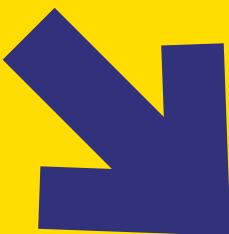
SAVJETI ZA NASTAVNIKE I EDUKATORE: KAKO SE PRILAGODITI

- Razmotrite lokalni kontekst te se fokusirajte na migracije i ciljeve održivoga razvoja, dijelove koji su najkorisniji vašim učenicima i vama. Reflekterajte se na glavne izazove s kojima se trebate suočiti te uključite svoje učenike što je više moguće. Osigurajte se da pritom koristite prilagođeni jezik.
- Priručnik ne uključuje sve vaše specifične potrebe; možda ćete trebati prilagoditi aktivnosti sukladno kontekstu sudionika te njihovim potrebama.
- Odnosite se prema problematici migracija na način da se što je više moguće približite kontekstu integracijom podataka, novostima, generalnom percepcijom među ljudima.
- Ukoliko je moguće promicati konkretne mogućnosti razmjene iskustava svjedoka s Juga. Uključivanje organizacija i svjedočanstava s lokalnih područja: to može obogatiti istraživanje!
- Ne postoji točan broj aktivnosti koje se mogu eksperimentirati; potrebno je osigurati minimalno četiri sata koji se mogu povećati te strukturirati kako najbolje odgovara potrebama.
- Vodite računa da ne planirate više od mogućeg ili da ne pretjerujete u aktivnostima u sklopu treninga koje učenici mogu izvesti u jednom danu ili sesiji. Zapamtite, kada se koriste participativne metodologije, sadržaj aktivnosti može biti izazovan i naporan za sudionike, posebce kada moraju upamtitи i dijeliti životna iskustva. Uvijek osigurajte da vrijeme koje imate na raspolaganju bude dovoljno za planirane aktivnosti.
- Ukoliko neki koraci traju duže od raspoloživog vremena, prilagodite ih na način da su tematika i sadržaj obrađeni na odgovarajući način.

- Ukoliko trebate ukinuti određene aktivnosti ili korake u nekim od aktivnosti, bilo radi vremena ili nepredvidivih faktora, vodite računa da se na kraju svake aktivnosti vezane uz trening podrazumijeva da sudionici iznose svoje prijedloge za osobne i zajedničke aktivnosti.
- Primjeri i prikazi slučaja/eva koji se koriste trebaju biti razumljivi grupi te osmišljeni na način da se s njima mogu povezati.

3. DIO

DJELOVATI

ZAPOČNIMO: PREDLOŽENE AKTIVNOSTI ZA STVARANJE PROMJENE

Održivost na lokalnoj razini

U ovom čemo poglavlju razmotriti ideje za učenje i podučavanje kako biste započeli s Ciljevima održivoga razvoja i omogućili produbljivanje učenja.

Svaki SDG rasporedite pojedinačno po učionici. Zamolite učenike da stanu uz onaj za kojega smatraju da je najvažniji ili s kojim su najviše povezani. Zamolite dobrovoljce da objasne zašto. Postoje dobre uvodne aktivnosti i animirane ideje dostupne na: www.worldslargestlesson.globalgoals.org

Ciljevi održivoga razvoja se često vide vrlo odvojeni od našeg svakodnevnog života. Pozovite učenike da se usredotoče na koncept održivosti na lokalnoj razini: što vaša škola čini za njihov doprinos?

Svaki cilj postavite gore na zidove u učionici. Zamolite učenike, svakog od njih da napišu što škola već radi kako bi se podržao svaki cilj. Zatim ponovno zaokružite dodajući vlastite ideje o tome što bi škola mogla učiniti kako bi podržala cilj - lokalnim aktivnostima, podizanjem svijesti itd. Pomozite učenicima odrediti prednost tim postupcima, koristeći matricu ili vježbu s dijamantskim ocjenama. Nakon što je utvrđen glavni problem, pomozite im planirati i provesti akcije u školi (npr. sastanak s ravnateljem o tom problemu, vrijeme ručka kao flash mob u svrhu podizanja svijesti među ostalim učenicima ...).

Na put s kovčegom

Navodite razloge zbog kojih su ljudi prisiljeni preseliti se iz svojih domova. Pogledajte „poticajne faktore“ koji na to utječu i uzrokuju sukobe ili prirodne katastrofe, poput poplave u poveznici s klimatskim promjenama. Zamolite

učenike da rade u malim skupinama i napišu stvari koje bi ponijeli sa sobom ako bi bili prisiljeni iznenada napustiti svoj dom sa samo jednom torbom. Zamolite svakog učenika da predstavi svoj izbor i objasni razloge svojih odluka.

Za raspravu možete postaviti sljedeća pitanja:

- Koliko bi to bilo teško kada biste doista morali otići?
- Što bi vam u tom slučaju najviše nedostajalo?
- Znate li nekoga tko je morao napustiti svoj dom?

Izvor: „Kompas, priručnik za obrazovanje o ljudskim pravima s mladima“ (3 stvari str.78)

www.eycb.coe.int/compass/en/pdf/compass_2012_inside_FINAL.pdf

Tada biste mogli pokazati nekoliko primjera što su stvarni ljudi nosili sa sobom kad su bježali iz svojih domova, npr. www.creativeboom.com/inspiration/what-s-in-my-bag-what-refugees-bring-when-they-run-for-their-lives/

Učenici mogu raditi u malim skupinama na pronalaženju novih pripovijesti o migracijama: pozitivna iskustva i doprinosi ljudi migranata. To bi mogle biti životne povijesti, svjedočenja ljudi koje učenici zapravo poznaju, kao što su susjedi ili članovi obitelji, ili iskustva udrugica migranata na njihovom području. Neka tijekom nastave učenici podijele s drugima priče koje su sakupili.

Svi smo mi jednaki!

Svi smo jednaki, ali neki su jednakiji od drugih. U ovoj aktivnosti sudionici preuzimaju uloge različitih članova zajednice i kreću se naprijed ovisno o njihovim mogućnostima u životu. Učenici će steći iskustvo globalnih i društvenih nejednakosti kroz ovu participativnu aktivnost: www.coe.int/en/web/compass/take-a-step-forward. Aktivnost omogućava raspravu o uzrocima nejednakosti.

Rasporedite dva komada papira s grafikonima (graffitni zidovi) na način da više učenika može pisati na svaki komad papira, bilo na zid ili na pod. Označite jedan komad papira 'Prednosti', a drugi 'Izazovi'. Zamolite učenike da razmišljaju s jedne strane o prednostima ili snagama sudjelovanja u multikulturalnom društvu, a s druge strane razmišljaju o mogućim izazovima koje predstavlja multikulturalno društvo. Zamolite ih da napišu svoje ideje na odgovarajući papir/prostor. Raspravljajte o njihovim odgovorima zajednički. Zamolite učenike da smisle ideje za prevladavanje mogućih izazova koji predstavljaju multikulturalno društvo.

Izvor: 'Poštuj moja prava, poštuj moje dostojanstvo' - Modul tri, seksualna i reproduktivna prava, Amnesty International www.amnesty.org/en/documents/act30/0010/2015/en/

Iseljavanje kroz mitove i predrasude

Podijelite svoje učenike u dvije grupe i zamolite ih da provedu neka istraživanja: jedna će grupa raditi na povijesti iseljavanja, a druga na nedavnom iseljavanju rodbine ili poznanika. Zamolite ih da utvrde: što je bio ili je njihov posao?

S kojim su se teškoćama suočavali ili su bili suočeni? Jesu li ikad doživjeli diskriminaciju zbog svoje nacionalnosti, kulture, religije, spola ...? Zamolite ih da stvore ploču s pričama i podijele ih s razredom. Vodite raspravu kako biste istražili glavne razlike između prošlosti i sadašnjosti.

Pripremite kartice s uobičajenim negativnim izjavama o migracijama (na primjer: migranti nas napadaju, kradu nam posao, trošimo puno novca za njihovu podršku, Hrvatskoj ne trebaju migranti...). U malim skupinama, koristeći internet za istraživanje, vaši učenici trebaju pronaći sigurne odgovore za borbu protiv ovih mitova. Zamolite ih da djeluju unutar vaše škole stvarajući negdje „vidljiv zid istine“ koji će opovrgnuti sve one mitove ili stereotipe.

Pravednost u obrazovanju migranata

U posljednjih 15 godina došlo je do značajnog napretka u obrazovanju migranata, posebice u pogledu pristupa koji je postao obavezan u većini zemalja. Međutim, još uvijek su prisutna slabija postignuća u kvaliteti i pravednosti obrazovanja migranata. Istraživanje u mnogim zemljama otkrilo je da učenici imigranti imaju lošije rezultate od svojih vršnjaka iz zemlje domaćina i vjerojatnije je da će ponavljati razred, pohađati strukovnu školu ili odustati od srednjoškolskog obrazovanja. Taj se jaz može objasniti mnogim čimbenicima kao što su zanimanje roditelja i njihov stupanj obrazovanja te jezik kojime se govori kod kuće. Karakteristike obrazovnih sustava i škola također imaju važnu ulogu u uspješnosti učenika migranata.

Što je s Hrvatskom i njezinim školskim sustavom?

Što vaša škola čini za učenike migrante?

Zamolite učenike istražiti što škola može učiniti ili čini kako bi pomogla integraciji učenika migranata i poštivanju njihovih prava.

Djeca migranata najvjerojatnije su izložena diskriminaciji u školi u kojoj provode većinu svojega budnoga vremena. U malim skupinama učenici bi trebali dijeliti primjere diskriminacije u školi koju su doživjeli ili bili svjedoci izravno ili neizravno. Tada bi trebali odabratи jednu situaciju koja će se koristiti kao studija slučaja. U malim skupinama mogu dijeliti ideje što bi se moglo učiniti ako su svjedoci takvom incidentu. Koje su mogućnosti odgovora na situaciju i koje su posljedice svakog odgovora (uključujući odabir da se ništa ne učini!). Mogu djelovati na bilo koji od ovih odgovora kroz kratku kazališnu skicu ili ih na bilo koji drugi način pokazati drugim učenicima (npr. videozapisom, strippom, crtežom i dr.).

Žene migrantice i njihove priče

Prepoznajte neke pripovjesne knjige koje su napisale žene-migrantice poput Beverley Naidoo ili Chimamanda Ngozi Adichie. Zatražite od učenika da pročitaju knjige, a zatim organizirajte lekciju za razmjenu različitih iskustva koje su ispričale ove migrantice. Možete pogledati i priče migranata u filmskim isjećcima.

Istražite svoje lokalno područje: postoje li lokalno udruženja žena migrantica? Čime se bave? U koje se aktivnosti uključuju? Kao primjer možete se pozvati na Okus doma <https://www.okus-doma.hr/> ili Društvo Afrikanaca u Hrvatskoj <https://dah.hr/>. Pozovite neke žene u školu, organizirajući tzv. živu knjižnicu kako bi učenici saznali više o njihovim pričama.

Stablo problema za klimatske promjene i migracije

Kako okoliš i klimatske promjene mogu uzrokovati migracije?

Sa svojim učenicima izradite „stablo problema“ s glavnim problemom (okoliš i klimatske promjene) na stablu, uzrocima klimatskih promjena na korjenima i moguća rješenja problema zbog kojih ljudi mogu napustiti svoje domove i zemlje, na granama.

Svi smo odgovorni za svoje okruženje i za klimatske promjene. Uvedite concept promjene s vremenom i pozovite učenike da ga analiziraju u lokalnoj situaciji (Kako se promijenilo vaše susjedstvo ili škola? Postoje li nove zgrade, novi parkovi ili bilo što drugo?), a zatim istražite globalnu dimenziju (istražite neka mjesta diljem svijeta koja su doživjela potpune promjene: šume su se

prevorile u plantaže palminog ulja ili rančeve stoke, opustošenje itd.). Zamolite učenike da se podijele u grupe od 3 ili 4 učenika. Podijelite papir A4 i olovke i zamolite ih da skiciraju ideje za svoje idealno naselje/grad budućnosti. To mogu učiniti potpuno slobodno - jedino ograničenje je njihova mašta.

Kad svaka grupa izradi nacrt plana, trebali bi ga prenijeti na veliki list papira i upotpuniti materijalima boja i kolaža. Po završetku, svaka grupa zauzvrat bi trebala predstaviti svoj plan i reći odakle im ideja i kako su ih razvijali. Nakon svake prezentacije ostavite malo vremena za pitanja i odgovore, ali ostavite opću raspravu za razgovor.

Razmislite o svim radnjama koje bi učenici mogli poduzeti, a koje bi im moglo pomoći učiniti jedan korak kako bi ovu idealnu viziju pretvorili u stvarnost u svojoj matičnoj zajednici. Mogu li se obratiti lokalnom vijećniku sa svojim idejama? Postoji li lokalna skupina za zaštitu okoliša ili održivost s kojom bi se mogli uključiti u radu na održivoj budućnosti?

Izvor: www.eycb.coe.int/edupack/default.htm

Protiv diskriminacija i govora mržnje

Stereotipi i predrasude prema ljudima iz drugih kultura, nacija ili ne-dominantnih religija i dalje su stvarnost u mnogim zemljama domaćinima i često ostaju neizrečeni. Zamolite učenike da razmisle o idejama drugog ili različitog od nas. Zamolite ih da zamisle kako se susreću s nekim iz druge zemlje. Što želite njega ili nju pitati? Zašto? O kojim biste aspektima željeli saznati više?

Podijelite učenike u male skupine i pozovite ih da naprave popis prijedloga za prevladavanje stereotipa, predrasuda i diskriminacije.

Migranti čine manjinu koja postaje meta ksenofobičnih i rasističkih napada, te su izloženi govorima mržnje i zločinima iz mržnje. Pronađite neke primjere govora mržnje u Hrvatskoj ili na internetu i sastanite se s drugima kako biste organizirali način borbe protiv rasizma i govora mržnje. Promičite različite vizije migracije u vašoj školi pozivajući stručnjake ili migrante koji mogu ispričati svoju životnu povijest, povezanu s različitim ljudskim pravima. Konkretna je akcija u borbi protiv predrasuda i govora mržnje oko migracija suprotstavljanje negativnoj naraciji.

Priča iz knjige/filma

Učenici čitaju priču ili gledaju film povezan s migracijama i nejednakosti. Tada mogu analizirati strukturu priče, prepoznati dijelove priče, zapisati karakteristike glavnih likova, prepoznati konflikt, vrhunac i razlučivost priče. Naставnik može potaknuti učenike na stvaranje alternativnog završetka/priče i/ili raspravu o problemima u knjizi/filmu.

Povjesna fikcija

Učenici mogu stvoriti djelo povjesne fikcije: oni opisuju odabrane povjesne činjenice iz perspektive fiktivnog građanina koji je živio davno i suočio se s problemom migracija. Učenici mogu inspiraciju potražiti u svojoj lokalnoj povijesti, pripovijedajući priču s gledišta fikcionalnog karaktera. Također mogu razviti migracijske priče koje su promijenile povijest svijeta ili zemlje.

Digitalne priče

Tijekom nastave učenici mogu saznati prave priče o migrantima i shvatiti zašto je odluka o migraciji teška i uključuje brojne izazove. Oni mogu stvoriti moguće scenarije o tome kako se migranti mogu naći u novom okruženju i tko im može pomoći. Digitalne priče o migrantima možete pronaći na: www.iamamigrant.org

Otvorena priča

Nastavnik predstavlja priču o migrantu. Učenici nastavljaju priču prema vlastitim idejama. Mlada osoba ima ulogu migranta, dok drugi igraju uloge "službenika" u zemljama domaćinima. Migrant pokušava uvjeriti zemlje domaćine da ga prihvate. Službenici mogu birati između različitih rješenja: ne prihvati migranta, prihvati njega ili njega pod određenim uvjetima itd.

Priče iz slike

Razred odabire sliku ili fotografiju koja ilustrira migraciju ljudi. Što stoji iza ove slike? Tko je u njoj? Odakle je? Što bi se moglo dogoditi prije snimanja fotografije? Ili nakon?

Razred kreira moguću priču koristeći metodologiju pripovijedanja prikazanu u vodiču. Nakon ove vježbe nastavnik predstavlja priču o migrantu/izbjeglici. Učenici stvaraju umjetnička djela na temelju ispričane priče.

Krug priče

Jedna osoba započne priču i zaustavi se nakon nekoliko rečenica. Sljedeća osoba nastavlja zaplet dodavanjem više rečenica i tako dalje, sve dok priča

ne bude gotova ili ne završi vrijeme za ovaj zadatak. Priča može započeti prethodno odabranim naslovom ili temom; nastavnik može napraviti snimku kruga priča za kasnije slušanje.

Digitalne karte puteva obitelji

Napravite zajedničku kartu s MyMapsima i pozovite učenike da je urede podatcima o podrijetlu njihovih obitelji. Radite u malim grupama, a učenici mogu samostalno unositi nove putne točke pristupajući karti istovremeno s različitim uređaja. Definirajte jednu boju (npr. crvenu) za raspoznavanje podrijetla roditelja i još jednu boju (npr. žutu) za mapiranje podrijetla svojih baka i djedova kako bi kasnije bilo lakše usporediti podatke. Karta se ažurira s unesenim podacima i priznaje se svačiji doprinos. Ova digitalna karta ima određeni broj prednosti u usporedbi s tradicionalnom kartom: možete odabrati određene kategorije i slojeve - povećavanje ili smanjivanje omogućava pregled rezultata ili pomno pregledavanje detalja. Digitalni format omogućava jednostavno dodavanje informacija, slika i video zapisa na svaku putnu točku dodanu na karti. Karta se također može vremenom ažurirati i dijeliti na mreži.

Što je sa vašom školom? Koliko stranih učenika pohađa vašu školu? Koje su zemlje podrijetla? Kakvi su trendovi u posljednjih 5 godina? Prikupite podatke i uključite svoje učenike u izradu barskih grafikona, područja ili grafikona s pomoću Canva besplatnog mrežnog alata. Tada možete uključiti svoje učenike u izradu karte, isticati različite boje i slojeve te dodati neke ključne podatke o svakoj zemlji.

Stvorite internetski urednički tim mladih novinara koji će istraživati globalne ili lokalne probleme, stvarajući pozitivne protu-narative kojima žele izazvati pojedinačne negativne priče o temama poput migracija. Prilikom pristupanja građanskom novinarstvu u školi važno je započeti tamo gdje su vaši učenici i usredotočiti se na teme povezane s njihovim područjima interesa, kako bi mogli razmjenjivati izravna iskustva ili lako razvijati sadržaj, na primjer putem intervjeta i upitnika. S fokusom na migracije, neke moguće teme za novinare uključuju: putovnice i vize - kako djeluju i zašto svi ne mogu lako putovati svijetom; hranu i migracije - u potrazi za restoranima u vašem području ili receptima iz cijelog svijeta; svjedočanstva o migrantima – intervjuj s kolegama iz razreda ili pričama dostupnim na mreži, filmovima, u knjigama i podatcima na međunarodnoj, nacionalnoj i lokalnoj razini.

Studenti mogu raditi u parovima ili u malim timovima na temi kojom se žele ba-

viti. Mogu surađivati i iskusiti različite uloge (urednik, fotograf, novinar, izvoditelj video zapisa, znanstvenik za prikupljanje podataka i sl.), u svrhu razvijanja multimedijskih narativa. Svaki se članak može sastojati od:

- jedne ili više slike koje učenici mogu sami preuzeti ili pronaći na mreži obraćajući pozornost na autorska prava
- neki originalni tekst
- jedan ili više videozapisa koji mogu biti napravljeni sami (npr. intervju) ili koji se mogu pronaći na mreži
- neki audio sadržaj i dr.

Članci se mogu objaviti na internet stranici škole, na blogu kreiranom pomoću Easybloga ili Wordpressa ili mogu biti dio e-knjige koju možete stvoriti koristeći Book Creator.

DIGITALNI ALATI

Izbor 10 online besplatnih alata za razvoj digitalnih vještina u školi:

- **Book Creator** / za stvaranje predvih e-knjiga
- **Canva** / prezentacije, letci, posteri, grafički dizajn
- **Designbold** / prezentacije, letci, posteri, grafički dizajn
- **Easyblog** / platforma za učeničke blogove, komunikacija za roditelje
- **Google Forms** / kako napraviti svoju vlastitu evaluaciju/anketu
- **Google Sites** / za stvaranje web stranica
- **MyMaps** / za stvaranje mapa
- **Spreaker** / podcast i webradio
- **Wevideo app** / za jednostavno stvaranje video zapisa i filmova
- **Wordpress** / za stvaranje besplatne web stranice i bloga

O globalnom Jugu kroz edukaciju

Dajte svakom učeniku po jedan papir i zamolite ih da za dvije minute nacrtaju svijet sa što većim detaljima. Razgovarajte s njima: Je li bilo lako izvesti ovu vježbu? Zašto? Koje je dijelove svijeta bilo lakše nacrtati, a koji dijelovi su teže bili iscrpni? Zašto? Koje je bilo tvoje polazište? Ova vježba često ukazuje na našu nedovoljnu svijest o svijetu. Studenti će crtati karte na temelju vlastite percepcije/iskustva svijeta. Zamolite učenike da međusobno dijele karte. Raspravite o sličnostima i razlikama. Što nam to pokazuje?

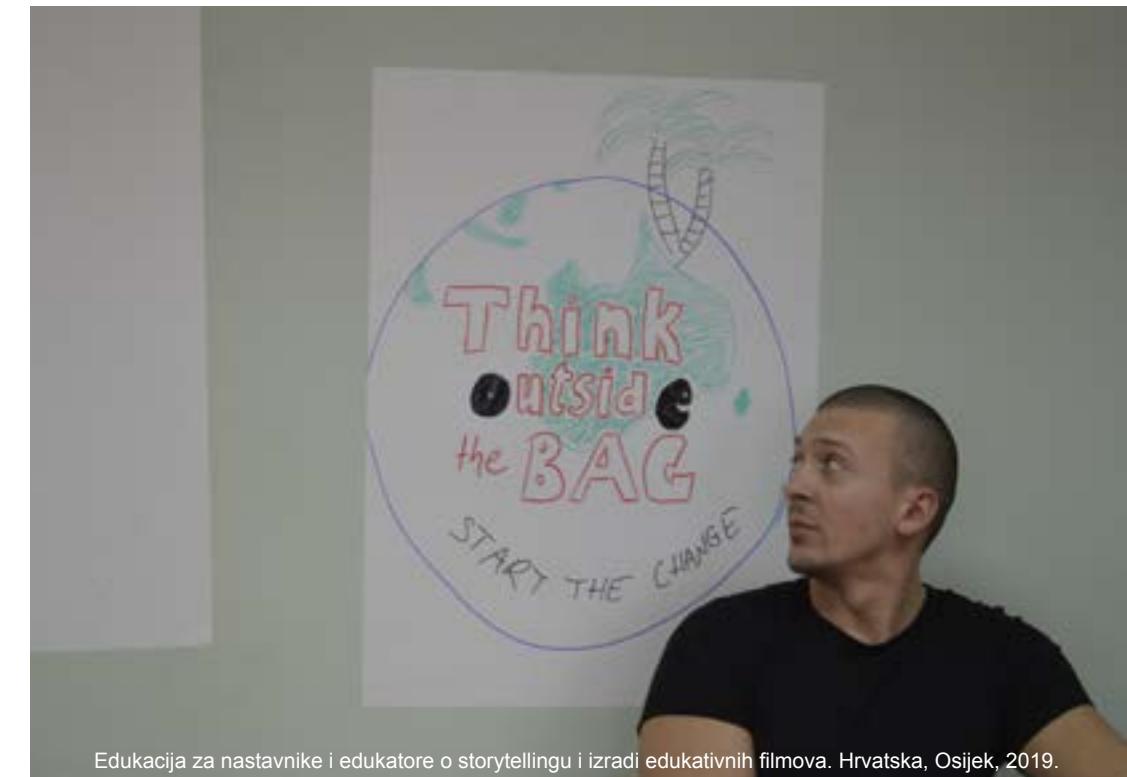
Ovu aktivnost možete integrirati i s različitim predstavkama svijeta, i usredotočiti se na „južna gledišta“ i na tematske / digitalne mape o migraciji (npr. www.metrocosm.com/ globalna-imigracijska karta /). Učenici također mogu istražiti globalne nejednakosti putem aktivnosti poput ove: www.oneworldcentre.org.au/wp/wp-content/uploads/2013/11/The-Lolly-Game.pdf

Neki filmovi s Juga mogu vam pomoći kada govorite o temama podrijetla. Predlažu nove perspektive migracija ili određene teme, a mogu biti i prilika za uvođenje novih jezika učenika.

Evo nekoliko prijedloga:

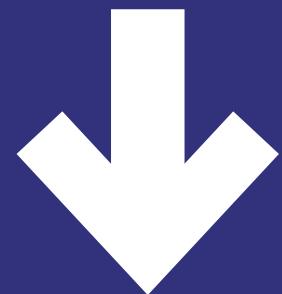
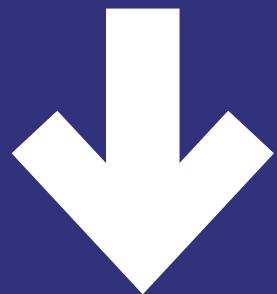
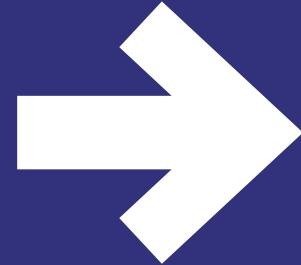
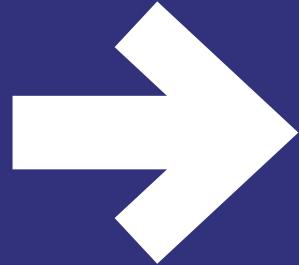
- 'Afrika za Norvešku' (3m45s) - video o pomoći iz afričke perspektive: www.youtube.com/watch?v=oJLqyuxm96k
- Više o kampanji: www.radiaid.com
- Majka koja čeka čuti o sudbini svog sina: 'Les avales du grand bleu' (7m40s): www.vimeo.com/124695833 (na francuskom s engleskim titlovima)
- 'Bon voyage' (6m15s), Fabio Friedli, Švicarska, 2011. Deseci migranata penju se na pretrpani kamion. Njihov cilj: pobjeći u Europu. Kad stignu nakon napornog putovanja, čeka ih još jedna brutalna stvarnost: Europsko postupanje s izbjeglicama. Animacijski film: www.vimeo.com/241891603
- 'Une giraffe sous la pluie' (12m10s), Pascale Hecquet, Belgija i Francuska: animirani film za raspravu o migracijama, stereotipima, razlikama: www.youtube.com/watch?v=b16o6k-jR74
- 'La Pirogue' (1h28m), Moussa Touré, Francuska, Senegal, Njemačka, 2012. Iz malog ribarskog mjesta na periferiji Dakara svakodnevno odlaze brojni brodovi za najam za Kanarske otoke u Španjolskoj. Baye Laye je kapetan ribarskih brodica i dobro poznaje more. Ne želi otići, ali nema izbora pa prevozi 30 ljudi iz različitih zemalja koji pokušavaju doći do Španjolske: www.vimeo.com/124156905

Trening za nastavnike i edukatore o globalnom obrazovanju.
Hrvatska, Osijek, 2018.

Edukacija za nastavnike i edukatore o storytellingu i izradi edukativnih filmova. Hrvatska, Osijek, 2019.

Primjer obrazovne jedinice o ciljevima održivog razvoja i migracije

UKLJUČIVANJE IZBJEGLICA U DRUŠTVO

AUTORICA:

doc.dr.sc. Daniela Šincek, Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet u Osijeku

TEME:

Uključivanje izbjeglica u društvo

CILJANA SKUPINA:

Studenti od 20 do 24 godina starosti

TRAJANJE:

135 minuta

KORELACIJA SA ŠKOLSKIM PREDMETOM/IMA:

Socijalna psihologija, primijenjena socijalna psihologija

KLJUČNE EUROPSKE GRAĐANSKE KOMPETENCIJE:

Komunikacija na materinjem jeziku

Komunikacija na stranom jeziku

Učiti kako učiti

Društvene i građanske kompetencije

Drugi...

CILJEVI:

- senzibilizirati studente na socijalno-psihološke izazove koje doživljavaju osobe sa statusom izbjeglice
- senzibilizirati ih na rodnu perspektivu ovih izazova
- upoznati ih s načelima korištenja storytellinga u nastavi

METODE:

- rad na video isječku
- rad u grupi
- izlaganje
- razgovor

AKTIVNOSTI:

Kviz – ponavljanje gradiva (5 min). Kviz o prošlom predavanju (kontinuirano vrednovanje) i uvodne napomene o storytellingu i projektu

Uvodne aktivnosti (65 min):

Uvodna aktivnost 1 – Studenti prate dva video isječka (*Lijepa naša Irska*, Tan Le: *My immigration story*; traju 16 + 13 minuta) uz uputu "Pažljivo pratite sljedeće video isječke i bilježite ključne teme koje ste prepoznali!"

Uvodna aktivnost 2 – Studenti se podijele u grupe od 4-5 članova. U grupama uspoređuju bilješke koje su napravili u prvom dijelu na način da usporede sličnosti i razlike dvije priče koje su čuli te pri tome izrade plakat koji prikazuje te sličnosti i razlike. Tijekom idućih pet minuta studenti komentiraju svoje uratke. Pri tome ih nastavnik vodi kroz komentar da prepoznaju likove tih priča, temu, zaplet, rasplet i pouku.

Uvodna aktivnost 3 – Studenti ponovno gledaju film Tan Le: *My immigration story*. Pri tome bilježe ključne emocionalne, kognitivne i socijalne (pojedinac u odnosu na druge ljudi) i societalne (utjecaj društva) okolnosti koje su odredile ovu mladu ženu. Studenti potom 5 minuta rade prema uputu: "Prokomentirajte u grupi i pripremite bilješke – što određuje status izbjeglice zajedno (svatko neka zapiše na svoj papir te bilješke). Bilješke koje ste napravili sada ćete uspoređivati i nadopunjavati dok slušate predavanje. Ukoliko na predavanju čujete nešto što ste prepoznali iz videa, ali niste zapisali, nadopišite to."

Središnja aktivnost (45 min):

Interaktivno predavanje u kojem se iznose ključni pojmovi i studenti pozivaju da ih povezuju sa spoznajama dobivenim kroz dva video isječka koja su pratili.

Završna aktivnost i evaluacija (20 min):

Kroz par naputaka (rodna perspektivna, povezivanje s osobnim iskustvom, ukazivanje na dobnu sličnost s majkom Tan Le u trenutku kada je sa svojim kćerima i majkom izbjegla, uloga storytellinga u senzibilizaciji za neku temu) studenti se pripremaju na završno gledanje – podsjećanje na ključne aspekte tijekom završnog gledanja. Zadnjih pet minuta su posvećene izradi plakata koji imaju evaluativnu i funkciju integriranja spoznaja.

MATERIJAL I OPREMA:

računalo, projektor, video isječci, A3 papiri, flomasteri

DODATAK: KOMPETENCIJE GLOBALNOG UČENJA

Znanje i razumijevanje globalnog učenja

Socijalna pravda i jednakost:

- Razlozi i posljedice siromaštva i nejednakosti
- Nejednakosti unutar i između društava
- Izazovi i dileme vezani uz socijalnu pravednost i jednakost
- Načini definiranja i mjerjenja siromaštva i nejednakosti
- Povijest i filozofija ljudskih prava

Globalizacija i međuovisnost

- Povezanost i međuovisnost globalnih i lokalnih pitanja
- Snaga odnosa Sjever/Jug i utjecaj istih
- Utjecaj odluka donesenih na različitim razinama na ljude i okoliš izvan nacionalnih granica

Održivi razvoj

- Različiti pogledi na razvoj i kvalitetu života i njihovo mjerjenje
- Ciljevi održivoga razvoja UN-a i njihov napredak
- Važnost biološke raznolikosti
- Etičke, socijalne, ekološke, ekonomski posljedice tehnološkog razvoja

Identitet i različitost

- Uloga jezika u predrasudama, diskriminaciji i isključenosti
- Višestruka i fleksibilna priroda identiteta
- Doprinosi različitim kultura našem životu
- Utjecaji povjesnog procesa (npr. ropstvo i kolonizacija) na identitet, kulturu i moć ljudi danas
- Utjecaji stereotipa, predrasuda i diskriminacije i kako ih izazivati

Mir i konflikt

- Kreativni i pozitivni ishodi sukoba
- Složenost u rješavanju sukoba – zašto su neki teži od drugih

Vještine globalnog građanstva

Kritičko i kreativno mišljenje

- Ocijenite medije i druge izvore zbog pristranosti, stereotipa i perspektiva
- Prepoznajte implicitne vrijednosti i prepostavke u sebi i drugima
- Sintetizirajte ideje i uključite se u razvoj novih rješenja lokalnih i globalnih pitanja

Komunikacija

- Učinkovito komunicirajte o različitim pitanjima kako bi odgovarali temi, publici i svrsi
- Slušajte, razmišljajte i procijenite stajalište druge osobe i reagirajte na odgovarajući način

Suradnja i rješavanje sukoba

- Učinkovito pregovarajte u odnosima s vršnjacima i odraslima
- Za rješavanje ili upravljanje sukobom koristite niz strategija
- Posredujte u sporovima

Sposobnost upravljanja složenošću i nesigurnošću

- Prilagodite se novim situacijama i istražite nove načine viđenja lokalnih i globalnih problema
- Pretvoriti ciljeve u ostvarive korake i predvidjeti i savladati prepreke

Informirano i reflektirajuće djelovanje

- Shvatite uloge izabranih donositelja odluka i onih koji imaju moć i kako utjecati na njih
- Vodite druge u istraživanju globalnih problema i poduzimanju promišljenih akcija

Samosvijest i promišljanje

- Pokažite svijest o kulturnim filtrima kroz koje čovjek gleda na svijet i prepoznajte ograničenja vlastite perspektive
- Analizirajte, razjasnite i osporite vlastite vrijednosti i kako utječu na izvore i stil života

Vrijednosti i odnosi globalnog učenja

Empatija i osjećaj pripadnosti zajedničkoj ljudskoj zajednici

- Važnost vrijednosti svake osobe
- Promatrati svijet i lokalno-globalna pitanja iz široke perspektive
- Shvatiti složenost motivacija širokog kruga aktera u danim situacijama
- Shvatiti kako društvene i ekonomske okolnosti ljudi mogu oblikovati način na koji vide situacije i odlučuju

Posvećenost globalnoj pravdi i jednakosti

- Osjećaj osobne i kolektivne odgovornosti i interes za lokalna i globalna pitanja
- Stvarna zabrinutost zbog kršenja ljudskih prava i nepravde
- Spremnost za uključenje u aktivnosti koje promiču socijalnu pravdu i jednakost na lokalnoj, nacionalnoj i globalnoj razini
- Posvećenost iskorjenjivanju siromaštva i socijalnoj pravdi

Zabrinutost za okoliš i predanost održivom razvoju

- Osjećaj odgovornosti prema okolišu i korištenju resursa
- Obveza da će se poduzimati mјere zaštite i poboljšanja okoliša i kvalitete života ljudi na lokalnoj i globalnoj razini
- Osjećaj pripadnosti lokalnim i globalnim zajednicama
- Uvažavanje ljudske međusobne povezanosti i međuvisnosti na lokalnoj i globalnoj razini

Vjerovanje da ljudi mogu donijeti promjene

- Povjerenje pojedincima i grupama koje mogu poboljšati situacije
- Želja za sudjelovanjem u globalnim pitanjima i preuzimanje uloge globalnog građanina
- Spremnost za suradnju s drugima kako bi se postigle promjene na lokalnoj, nacionalnoj i globalnoj razini
- Prepoznavanje potreba i prava budućih, ali i sadašnjih generacija

Osjećaj identiteta i samopoštovanja

- Uvažavanje ljudske međusobne povezanosti i međuvisnosti na lokalnoj i globalnoj razini
- Vrednovanje vlastite i tuđe individualnosti
- Uvažavanje višestruke i fleksibilne prirode osobnog identiteta
- Otvorenost za nove ideje i perspektive koje vam predstavljaju izazov

Vrijednost različitosti

- Svjesnost vlastitih predrasuda i pristranosti te predanost prevladavanju istih
- Želja za produbljivanjem razumijevanja i interakcije s različitim kulturama lokalno i globalno
- Uvažavanje da ljudi mogu puno naučiti iz tuđe raznolike pozadine i perspektive
- Poštivanje prava na različita gledišta

Posvećenost sudjelovanju i uključivanju

- Podržavanje demokratskih procesa i saznanja o vlastitoj ulozi u njima
- Aktivna podrška kroz sudjelovanje i uključivanje drugih u odlučivanje
- Spremnost za sudjelovanje u aktivnosti/ma koje promiču socijalnu pravdu i jednakost na lokalnoj i globalnoj razini

*Prilagođeno iz Fricke H-J., Gathercole C. and Skinner A. (2015) , Monitoring Education for Global Citizenship: A contribution to Debate, Bruxelles, DEEP

**START
THE
CHANGE**

ISBN 978-953-58254-4-9

9 789535 825449